

Oroszországból hazaérkezett munkaszolgálatos hadifoglyok: **részletes személyi adatai**

ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 26. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948. JUNIUS 24.
5708 SZIVAN 17.

A felekezet és faj fokozottabb védelmét biztosítja az új büntetőkodeks

A magyar népi demokrácia törvényelőkészítői már huzamosabb idő óta dolgoznak az új büntetőtörvénykönyv előkészítésén, mert kétségtelen, hogy a régi magyar BTK. több szempontból elavult. Ez a maga korában kimagasló és a külföld által is elismert alkotás, amely a zsidószármazásu Csemegi Károly nevéhez fűződik, egyfelől az akkori fejlődő kapitalizmus társadalmi és gazdasági fellengésének visszatükrözője, másfelől pedig nem szakított gyökeresen a magyar feudalizmus bizonyos maradványaival.

Ma már tudjuk, — a marxizmus társadalombölcselete alapján — hogy a jog nem üvegházi növény, hanem a meglévő gazdasági, társadalmi és politikai viszonyok tügyvénye. A népi demokráciává átalakult és szocializmus felé haladó Magyarországnak tehát nem lehet ugyanolyan jogrendszere, mint amilyen a nagykapitalizmus és maradvék-feudalizmus Magyarországa volt. A népi demokráciának olyan jogi strukturára van szüksége, amely a népi demokrácia lényegleges állapotát kodifikálja, a népi demokráciát ottalmarza és a népi demokrácia védelmét mozditja elő. Új vi-

szonyok, új helyzetek természetesen új törvények meghozatalát követelik és különösen vonatkozik ez a büntetőtörvénykönyvre, amely mindmáig a régi osztályérdekek egész sorának burkolm, vagy nyílt védelmezője volt.

Dr. Ries István igazságügy-miniszter, aki a magyar szocialista jogászok legkiválóbbjai közé tartozik, a közeli hetekben nyilvánosságra hozza a készülő magyar büntetőkodeks már befejezett részét, hogy azt azután a parlament elé terjesszék és — a teljesen új BTK. elkészültéig — külön törvénybe iktassák. Vannak ugyanis olyan intézkedések, amelyeknek törvényes meghozatalával nem lehet tovább várni.

Az eljövö magyar büntetőkodeks, illetve a már közeljövőben parlament elé kerülő büntetőnovella, például, megkezdő védelemben részesíti a vallási, faji és nemzetiségi érzületet, amelyet a Csemegikodeks kelő oltalom nélkül hagyott. A régi BTK. csupán a felekezetielleni igazlást büntette, ami akkor érthető volt, hiszen abban az időben a valásbecsmérlés igen ritkán nyilvánult meg, a nemzetiségek megvótését pedig nem tartotta erkölcsélennek és bün-

telendőnek az uralkodó körök sovinizmusa, amely rabszolgának tekintette — a jobbágy-sorban hagyott paraszttokkal együtt — az ország területén élő nemzetiségeket.

A népi demokrácia már tisztában van azzal, hogy a felekezet, faj és nemzetiség becsmérlése, vagy lenézése: fasiszta jelenség. A fasiszmus a felekezetek, fajok és nemzetiségek ócsárlását és alacsonyabbrendűnek való feltüntetését használta fel igazi céljainak palástolására, a népienyomás és kizsákmányolás leplezésére.

Elsőnek a Szovjetunió törvényalkotói részesítették kelő védelemben a faji és nemzetiségi érzületet, amikor az 1936-os „sztalini alkotmány” X. részének 123. szakaszában kihirdették, hogy: „A faji, vagy nemzeti felsőbbrendűség, vagy gyűlölet és lenezés bármilyen hirdetését törvény bünteti.” A szocialista dolgozók állama, — mint látjuk — a gyűlöleten kívül, a lenezést is törvényesen tiltja. Az antifasiszta világ védelmezőjének tekinthető Szovjetunió — a világ minden igazi demokráciájának oltalmazója és reménysége — azért hozott ilyen törvényes intézkedést, mert a szovjet törvényhozók

tudták, hogy minden fasiszta mozgalom a lenezés valamilyen fajtájával kezdődik. Csupán „yalakik” lenezésével lehet ugyanis jogtalan és értelmetlen nemzeti felsőbbrendűséget, vagy nemzeti gögöt ébreszteni. A német nacionalizmus felkeltése is csak úgy volt lehetséges, hogy a hitlerizmus a zsidókból műelleniséget csinált és a fegyvertelen, tehát könnyen legyőzhető mű-ellenesség „léverésével” fokozta a végtelenségig a német „önérzetet”.

A népi demokráciák mind-egyiké szembeáll a felekezeti, faji és nemzetiségi megvetés, lenezés, vagy alacsonyabbrendűnek-minősítés minden fajtájával. A Jugoszláv Szovetségi Népköztársaság alkotmányának V. fejezete 21. szakaszában ezeket olvassuk: „Minden olyan cselekmény, amely nemzeti, faji és vallási különbség alapján kiváltságot biztosít a polgároknak, vagy korlátozza jogaikat, továbbá a nemzeti, faji, vagy vallási gyűlölködés és széthúzás mindennemű hirdetése alkotmányellenes és büntetendő.” Érdekes, hogy a Jugoszláv Szovetségi Népköztársaság alkotmánya a „szalakik” kifejezést használkoztetel

Bünteti a felekezek köadhatnak
a lelke, a temet, nem hittet

Ára 1.40 forint

mérlelt és lenézést Románia és Bulgária alkotmánya is. Megfelelő intézkedéseket találunk erre vonatkozóan a most életbelépett csehszlovák alkotmányban. Magyarországon az 1946. évi I. törvény-cikk bár felsorolja az emberi jogokat és azokat ünnepélyesen kinyilatkoztatja, nem adott részletes alkotmányt, hanem — mivel gyorsan készült és meghozatala előtt az akkor még a kormányban befolyással rendelkező reakciós körök ellenállását is le kellett küzdeni — csupán alkotmányos keret-törvénynek tekintendő. A közeljövőben elkészül majd a dolgozók Magyarországnak teljes alkotmánya. Addig az új büntetőnovella gondoskodik arról, hogy az 1946. évi I. törvény-cikkben biztosított felekezeti, faji és nemzetségi egyenlőség minden vonatkozásban és minden korlátozástól mentesen érvényesülhessen.

Ehez a felekezeti egyenlőséghez hozzátartozik, hogy teljes védelmet kapjon a vallásszabadság lényeges elemét képező felekezeti életnek és az állampolgárok felekezeti értelem meggyőződésének.

A Pesti Chevre Kadisa előljárósága üdvözölte Stöckler Lajost, a hitközség elnökét

A Pesti Chevre Kadisa előljárósága Steiner Marcell elnök vezetésével üdvözölte Stöckler Lajost, a hitközség elnökét újból való megválasztása alkalmából. A Chevre elnöke meleg köszönetet mondott Stöckler elnöknek azért az odaadó, megértő támogatásért, melyet a legnehezebb időkben a Chevre vezetőségével és intézményeivel szemben tanúsított. Rámutatott arra, hogy különös melegséggel karolta fel az Aggok-házát, mely a felszabadulás után oly nagy áldozatot és munkát kívánt a Chevre Kadisától és kérte, hogy azt a jóindulatot, melyet eddig a Chevre Kadisával és intézményeivel szemben tanúsított Stöckler elnök, a jövőben is tarisza meg. Üdvözlésének befejezésekor kedves figyelemmel leple meg az elnököt, midőn átvizsgálta a Chevre Kadisa iratanyagát, a Dohány-utcai templom 1859. évi zárókönyvét, VII-énél használt, művészi kivitelű kazettában elhelyezett lapátot, kalapácsot, a székelykeresztet és a frigysekrény. VÉTELI Tel.: üdvözölte az elnököt, akik hálásan meg-

becsmérléstől való megóvása is. Az „Uri Magyarország” uralkodóköréi — és sajnos, a demokrácia légkörét nélkülöző zsidóság is — azt a fel-fogást vallotta, hogy — „csak” az az antiszemita, aki a kelleténél jobban gyűlöli a zsidót. Régebben nem számított komoly antiszemita, aki a zsidót „csak” gunyolta, ócsárolta, becsmérelte. Az ilyen „szelid” antiszemita gyakran maguk az öntudat nélküli zsidók is kacagtak. Ma már más a helyzet. Ma már nem vitás, hogy egyenes út vezet a felekezeti „szelid” becsmérléstől — a durva fasizmusig. Ma már vitathatatlan igazság, hogy aki nem állítja meg a fasizmust a „becsmérlés” szakaszában, az felkészülhet arra, hogy a becsmérlésből dunaparti tömeggyilkosságok, deportálások és gázkamrák lehessenek.

A népi demokrácia erős akaratának, vaskövetkezetességének és elszántságának megnyilvánulását látjuk a most benyújtandó új magyar büntetőnovellában, amely szembeszáll az antiszemitizmus eddig megtorlatlanul garázdálkodott fajtájával is.

köszönte a Chevre előljáróságának üdvözlését. Rámutatott arra, hogy az eljövendő időkben milyen fontos szerep vár a Chevre Kadisára, melynek nemcsak karitatív, szociális és kegyeleti téren lesznek feladatai, hanem a vallásos nevelés terén is nagy hivatása van. Igérte, hogy a jövőben is a legnagyobb szeretettel és odaadással áll a Chevre Kadisa rendelkezésére. Nagyon jól esett ez a kedves figyelem, mellyel a Chevre elnöke meglepte és becses értékkel bíró kegyesek méltó helyen való megőrzéséről gondoskodni fog.

Gyermekágyak, vikendágyak

legolcsóbban

HIMLER

műasztalosnál, VI., Zichy Jenő-u. 32. (Nagymező-utca mellett.)

NYOMDÁMAT BÉRBEADNAM. Levélbeli ajánlatokat, Mátványomda Verpelét, címre kérem.

MATEINE Király-u. 16
GIAPOZO Tel. 227-420

Postaforgalom felvétele Izrael állammal

A Magyar Posta részére ké- 19-én megjelent 16. száma közli szülő Rendeleték Tára június az alábbi rendeleit:

A berni Nemzetközi Postairoda hivatalos közlése szerint az 1948 május 15-én megalakult Izrael állam az érvényes nemzetközi postai egyezmény alapján felvette a postaforgalmat az egész világgal.

Ezzel kapcsolatban felhívom a hivatalokat, hogy az említett országból érkező postai küldeményeket, — hacsak nem teljesen bérmentellenül érkeznek a küldemények — további intézkedésig portódíj nélkül kézbesítsék a címzetteknek, Izrael állami nemzetközi levéldíjszabását egy későbbi rendelettel fogom közzétenni.

Ami az újonnan alakult Izrael államba és a volt Palesztina egyéb területeire címzett postai küldeményeket illeti, a hivatalok figyelemztessék a feladókat, hogy ilyen küldeményeket a posta egyelőre csak a feladó saját veszélyére fogad el továbbításra.

A gimnáziumi tanulmányi versenyek részletes eredményei

Mint múlt számunkban röviden már jeleztük az idei budapesti tankerületi tanulmányi verseny abszolút győztese a Pesti Izr. Hitközség főgimnáziuma lett, és pontszámban messze megelőzte a mögötte levő iskolákat. Az eredmény az alábbi részletezés szerint kimutatott győzelmeiből és helyezésekből adódott. Figyelemre méltó, milyen nagy számban nyerték a főgimnázium növendékei a magyar- és történelemversenyeket, illetőleg pályázatok. Mindkét tárgy világnézeti

tárgy, így a magyar, illetőleg a történelmi tárgyakban aratott győzelem átütően bizonyítja azt, hogy a Pesti Izr. Hitközség főgimnáziumában a demokratikus világnézet minden más iskolánál megelőzően szíves fogadtatásra talált. A zsidó iskolákban az ifjúságot demokratikus szellemben, demokratikus életre nevelik.

A tanulmányi verseny VIII. osztályos növendékei írásbeli versenyéből és a felső osztályos tanulók írásban beküldött pályázataiból állott.

A VIII. osztályos tanulók versenyének részletes eredményei:

Magyar irodalom: 50 dolgozat közül
harmadik hely: Diener Péter György PIH gimn. növendéke.
Történelem: 43 dolgozat közül
negyedik hely: Vidor Tamás PIH gimn. növendéke.
Latin nyelv: 39 dolgozat közül
második hely: Krémer László PIH gimn. növendéke.
Vegytan: 15 dolgozat közül
első hely: Ernst Lajos Erik PIH gimn. növendéke.

Rajz és műalkotások ismeret-
lése: 36 rajz közül
harmadik hely: Ágás Ervin József PIH gimn. növendéke.
Itt említjük meg, hogy a Pesti Izr. Hitközség leánygimnáziuma VIII. a. osztályának növendéke, Sós Vera a matematikai tanulmányi versenyeken a második helyet érte el.

A tanulmányi pályázatok eredménye:

Magyar irodalomból: 45 pályázó közül
első: Diener Péter a PIH gimn. VIII. o. t.
második: Ungár Tamás a PIH gimn. VII. o. t.
Történelemben: 27 pályázó közül
első: Groszman Gábor a PIH gimn. VII. o. t.
második: Berend Tibor Ibán a PIH gimn. VII. o. t.
Elettan: 12 pályázó közül
első: Dikstein Iván-Róbert a PIH gimn. VII. o. t.

hatodik: Koczár György és Dénes József a PIH gimn. VI. o. t.

A sakkversenyek eredménye:

Az ifj. önképzőkörök sakkbajnoksága:
6. díj: Grünzweig György a PIH gimn. VII. o. t.
Sakkfeladvány megfejtési bajnokság:
5. díj: Grünzweig György a PIH gimn. VIII. o. t.

„Takarékoskodjunk a papírral!”
„Gondolj arra, hogy a papírnak két oldala van!”
„A papirtakarékosság nemzeti érdek!”
„A hulladékpapiros gyűjtése nemcsak kötelesség, hanem jövedelmező is. Gyűjtsd a hulladékpapírt!”

„Megújhdás” – de a régi bűnök

Irta: dr. Herskovits Fábán

Az „Uj Élet” március 27-iki számában a kitértek problémájával foglalkozva hangsúlyoztam, hogy mindenkinek becsületos meggyőződését tisztelni és nem is óhajtok azokkal foglalkozni, akik őszinte meggyőződésével úgy érzik, hogy a zsidó vallás eszméi és tanításai helyett — megelégedve közben a zsidó vallás és nép elválaszthatatlanságáról — a keresztény vallás tanításaiban és dogmaiban találják meg lelkiük nyugalma. Viszont jellemtelenségnek és gyávaságnak minősítettem azt a kikeresztelkedést, amely a tulnyomó többséget jelenti és amely minden meggyőződés nélkül félelemből vagy érdekből történik. Hangsúlyozva ennek a jellemtelenségnek romboló hatását a demokratikus társadalom, valamint a vallás szentségének szempontjából, elismertem, hogy ennek a visszás jelenségnek létezéséért nem csupán a kitértek felelősek, de: „súlyos felelősség terheli ebben a tekintetben a zsidó társadalmat is, amely ideológiailag, mint súlyos jellemtelenséget ítéli el a kitérést, gyakorlatilag azonban a társadalmi érintkezés folytatásával támogatja őket erkölcsileg... A zsidó társadalomnak legminimálisabb erkölcsi kötelessége önmagával, emberi méltóságával és mindenekelőtt a demokratikus szellem győzelmének akarataival szemben, hogy társadalmi érintkezésének sürgős és alapos revideálásával kényszerítsék a zsidó közösséget „undorral” megtagadói kitérteket arra, hogy kétszínű és kételkedő, alakoskodó életüket határozzák és a demokráciához egyedül méltó, önértékes és félreérthetetlen magatartással cseréljék fel.”

Ezek a sorok minden értelmese olvasó számára félreérthetetlen világossággal a meggyőződés nélkül való kikeresztelkedettekkel szemben alkalmazandó erkölcsi nyomásról szólnak a jellemtelenség leküzdése érdekében. Nagy volt tehát meglepetésem, amikor a „Megújhdás” III-ik évfolyamának 6-ik számában: „A kik egymás ellen összeműködnek” című vezércikkében Éliás József fentidézett soraimmal kapcsolatban a következőket írja: „A cikkíró a végén odalyukad ki, hogy olyan egyénnek, aki régi, születése óta követett vallásban maradt meg, voltaképpen nem is lenne szabad szóbaállnia, társadalmilag érintkeznie azzal, aki a keresztény egyházak valamelyikének tagja lett. A cikkíró kárhóztatja a hivat, hogy eddig is érintkeztek az ilyenekkel és felhívja őket, hogy gyorsan szakítsák meg a társadalmi összeköttetést azokkal, akik úgy vélekednek, hogy a bűnkérdés megoldására és a bűnázdozat bemutatására már eljött a Messiás mintegy 1951 évvel...”

Éliás József tehát ahelyett, hogy nyíltan és gerincesen megmondta volna, hogy a meggyőződés nélkül való hitelhagyást jellemesnek, vagy jellemtelenségnek tekintie, továbbá, hogy szerinte a jellemtelenség káros jelensége a demokratikus társadalom szempontjából, vagy nem, egyszerűen és vakmerően meghamisítja a szavaimat és azoknak tendenciáját és ennek a hamisításnak alapján von le következtetéseket az én terhemre. Ennek a ténynek súlyosságát nem enyhíti a cikk második felének az a bejelentése, hogy Éliás József — szorgalmasan imádkozik sok mindenért és sok mindenkiért, többek között érttem is. Sőt, nagyon sajtóvalatos, hogy Éliás József kikeresztelkedése pillanatában elfelejtette — az általa egyébként „elavultnak” tekintett zsidó etikának azt a tanítását, amely szerint hamisság, hamisítás és imádkozás nem állhatnak meg egymás mellett és ugyancsak nem figyel az „elavult” „Ótestamentum” szerény szavaira: „A hamis szótól tartsd magad távol.”

Amikor tehát Éliás József azt írja: „A cikkíró semmiképpen sem tett jó szolgálatot a demokráciának, legkevésbé a Palesztina-ügynek. A zsidóság ellenségei nagyon könnyen visszafordíthatják a cikk célját és elhirdethetik, hogy ilyen állapotok várhatók Palesztinában, a „türelmességnek” ilyen példái, ha Izrael népe eléri ott célját — hangsúlyozzunk kell, hogy a fenti következtetést „a zsidóság ellenségei” csakis Éliás József szöveghamisítása alapján vonhatják le: Az én eredeti szövegem legfeljebb arra utal, hogy Palesztinában a jellemtelenséggel és a gyáva gerinctelenséggel szemben nem lesz helye a türelmességnek. És ezt így világosan meg is ismétlem, avval a kéréssel, hogy ezt Éliás József — hamis illúziók táplálásának elkerülése végett — már jóelőre közölje mindazokkal, akiket illet.

Ez a különös szöveg — „változtatás”, annál is feltűnőbb, mert tudomásunk szerint Éliás József missziós ténitő-munkát fejt ki és ezeket után az a kellemetlen érzés támadhat az emberben, hogy Éliás József egyéb tevékenysége is az idézethez hasonló igazságs és hiteles alapokon épül fel.

Egyébként érdemes lenne megkérdezni, hogy Éliás József mit ért ama „Türelm” fogalma alatt, amelynek hiánya miatt éppen tőlem félti Palesztina sorsát és jövőjét? Csak nem azt a „Hosszantűrést”, amellyel 2000 éven keresztül kitarlóan bűnösnek minősítettek nemzedékről-nemzedékre mindenkit egy olyan emberölés miatt, amelyet a nemzedékek egyetlen őse sem követett el, félredobva a „boszszuálló”, „Ótestamentumnak” azt a nyilván érthetetlenül furesa zsidó etikai tanítását, amely szerint a „gyermek nem bűnhődhetik apja bűnéért.” Vagy csak nem azt a „Kegyelmet” érti Éliás József a nálam hiányolt „Türelmnek”, amellyel 2000 esztendőn keresztül valóban, inponáló kitarlással, „átkozottak” tekintették azt a zsidó népet, amely nem volt hajlandó megtagadni ősi hitét és rendületlenül hitte, hogy egyszer majd eljön a Messiási korszak, miután semmiféleképpen nem volt hajlandó erkölcsi érzékének megfelelően messiásnak kinéni azt a 2000 évet, amely — a béke, a szeretet, az emberiesség eszményeinek teljes uralma helyett — tele volt gyűlölettel, pusztítással, vérell és a zsidók ellen elkövetett pogromokról nem is szólva, az „egy akolban” élő keresztény népek is vérengzővadállatokként pusztították és pusztítják egymást.

Természetesen Éliás József szemforgató, kegyes szavai minket nem tévesztenek meg. Mi még nagyon jól emlékszünk, hogy ugyanez az Éliás József — hogy csak egy példára hivatkozzunk — a „Halaadás” 1947 aug. 28-iki számában megjelent „Szakadék, vagy reakció” című cikkében a keresztény népek körében a zsidósággal szemben annyi sokszor vérontásban megnyilatkozó ellentét okait fejtegetve, azt írja: „zsidó részről a rabbinikus hagyomány, amely nem teljes egészében, de alap-szándékában a kajafási magatartást őrizte meg, a keresztény részről az egyházakba beözönlő tömegek pogánysága, amely keresztény álarcra öltöztetve élte ki a maga természeti fajiságát és faji gyűlöletét.”

A Palesztinát és demokráciát az én „türelmetlenségem” miatt féltő Éliás József tehát előbb — idézett kijelentésében azt a példátlanul vakmerő nyilatkozatot kockáztatta meg, — nyilván a demokrácia és Palesztina védelmében — hogy a zsidóság ragaszkodása ősei hitéhez, valamint a „keresztény álarcra öltöztetett pogányok” döbbenetes rablái és vérontásai azonos tényezők az antiszemitizmus és az emberi gyűlölködés jelenségeinek megítélésében. Ugyancsak jól emlékszünk történelmünknek azokra a szegényteljes, hirhadt alakjaira, akik a kikeresztelkedésen túl, arra is vállalkoztak, hogy a gyűlölet és vérontás sötét táltosainak szolgálatában álljanak és az inkvizíciók meg a pogromok pokoli tüze mellett, rágalmazták a zsidó vallás örökéletű tanításait és gyalázzák megtagadott népüket. Ennek a gyalázatos, sötét tradícióhoz folytatásához kétségtelenül sajátos lelki és erkölcsi gusztlus kell. Mint ahogy a mi zsidó erkölcsünk számára különösen hangzik, hogy „türelmetlenségnek és főleg „öncélú hatalomféltésnek” — (?) minősíti Éliás József azt a szerintem természetes kötelességet, hogy a jellemtelenséget és a gerinctelenséget megbélyegzem.

Ezekután — bármennyire megható is, — nem tudom értékelni Éliás Józsefnek, érttem is, folyamatba tett imádkozásait. Nem tudom értékelni, ameddig hiányolnom kell, hogy Éliás József elsősorban nem azért, az egyházi hitestvéreire imádkozik, akik ma is tele vannak gyűlölettel és gonszsággal és akik között még ma is akadhatnak olyanok, akiknek lelke, a templomból kijövet, nem hittel

Ezekután — bármennyire megható is, — nem tudom értékelni Éliás Józsefnek, érttem is, folyamatba tett imádkozásait. Nem tudom értékelni, ameddig hiányolnom kell, hogy Éliás József elsősorban nem azért, az egyházi hitestvéreire imádkozik, akik ma is tele vannak gyűlölettel és gonszsággal és akik között még ma is akadhatnak olyanok, akiknek lelke, a templomból kijövet, nem hittel

és szeretettel telítődik meg, hanem vadul baltát ragadnak. Nem tudom értékelni, amíg Eliás József nem azért imádkozik, hogy amikor az emberiség, a szeretet, a bűnbánat szavait akarja idézni lapjában, akkor ne elsősorban külföldi exportra szoruljon, (mint ahogy azt a legutóbbi számomban is látjuk a francia református zsinat mélyen emberi megnyilatkozásában, vagy a göttingeni Bruno Benfey nagyszerű ostorozó és bűnbánó szavaiban, valamint a többi idézett külföldi megnyilatkozásokban), hanem végre bekövetkezzék az, hogy kivétel nélkül minden magyarországi főpap és pap a nép bűneinek felsorolásából ne hagyja ki többszáz ezer ember kegyetlen kirablását és meggyilkolását, hanem érlesse meg végre a néppel, hogy „csak” 600.000 ember elpusztítása is elegendő vérengzés volt. És ha mindezek után Eliás József az imádkozásban még bírja szusszal, akkor imádkozzék azokért a kitért zsidókért, akik félelemből, vagy jellembeli gyengeségből és nem utolsósorban helytelen zsidó neveletésük következtében hagyták el zsidóságukat, anélkül, hogy valami kis hit vagy meggyőződés élne bennük más vallások tanításai iránt és érezve társatlanságukat és gyökértelenségüket, térjenek vissza a zsidó közösségekhez, ahol igaz szeretettel igaz testvéri érzésekkel írják őket vissza és azonnal, visszazakapcsolódva a zsidó, nép életébe, részt vegyenek annak a Zsidó Államnak és demokratikus világnak felépítésében, amelyik egyedül alkalmas arra, hogy a jövőben megvédje őket a gyűlölet, a barbarizmus minden gonosz merénylete ellen.

KEREM, jelentkezzen, aki tud

Landszmann Andor

Felsőszolcsei korezmáros elhalálási körülményéről „Ukrajna” 1942—43. jellegére a kiadókba.

Felhívás

Az óbudai zsidó mártírok teljes névsorának megörökítése céljából felhívjuk hitelesvéreinket, hogy június 15-ig jelentsék be hitelességünk eljárási hivatalában (Zichy-u. 9.) mindazon munkaszolgálatból, illetve deportációból vissza nem tért rokonait, ismerősök személyi adatait, akik hitelességünkhöz tartoztak vagy emlékeket illik kívánjuk megörökíttetni. ÓBUDAI IZR. HITKÖZSÉG ELŐJÁRÓSA.

Meghalt Krausz Sámuel

1866—1948

Az európai zsidó tudomány legnagyobb alakja, a helven esztendő Rabbiképző Intézet utolsó, egyetemes jelentőségű nevelője távozott el az élek sorából június 4-én. Távoli sírok fájalmában megpróbált lelkünk kegyelettel száll a magányos cambridgei sírhalom felé, amelyben a 82 esztendő minden óráját maradéktalanul kiaknázó, fáradhatatlan tudós pihen.

Alig egy esztendeje láttam őt cambridgei szegényes otthonában. Büszkén mutatta kicsiny dolgozószobájában a Bécsben elpusztult hatalmas könyvtára pótlására külföldről küldött könyveket. A testben és lélekben megtört aggasztán elkészre detlen panaszkodott látása és hallása csökkenésére, társatlanságára, az idegenekkel szemben elzárkózó angol zsidóságra, az egyetemi könyvtárra, amely nem kölesönöz ki neki, a menekült zsidó tudósnak, könyveket. Budapestre vándorolt, ahol a zsidó tudománynak és tudósnak — érzése szerint — még van becsülete. Jövő sejtésében beszélt arról, hogy most fejezi be utolsó művét: két kötetes tárgyi szótárt a középkori hitvilág anyagáról. Végső órájáig dolgozott, egyik utolsó írása az ORE Erisítőjében halála napján jelent meg Budapesten.

1893-ban avatták doktorrá Giessenben, 1894-ben nyert rabbidiplomát az Orsz. Rabbiképző Intézetben. Még ez évben tanára lett az Orsz. Izr. Tanítóképző Intézetnek, majd 1905-ben a bécsi Rabbiképző Intézet hívja meg tanárának. 1936-ban igazgatója lesz az Intézetnek, ahonnan Eichmann, az európai zsidóság gyilkosa, távolította el 1938-ban. 1939-ben kerül — angol zsidó tudósok segítségével — Angliába s leányával együtt Cambridgeben telepszik meg. Meg nem okolt személyi ellentétek álltak akadályát annak, hogy a pesti Rabbiképzőnek korábban tanára, később igazgatója legyen.

Talán az utolsó enciklopedisztikus zsidó tudós volt: Szentírás és talmud, történelem és régiségtan, vallástörténet és művelődéstörténet, nyelvészet és folklore, kézirattudomány és könyvészet egyként foglalkoztatott. Ilyen méretű irodalmi működésre alig van példa. Az Eli Strauss összehívotta bibliográfiája (Wien, 1937.) 1316 írásáról ad számot, ugyanő ismertette tudományos munkásságát az utána következő évtizedben (a bécsi Rabbiképző héber nyelvű

könyvében. Jeruzsálem, 1946. 60—63.). Ha ebből a gazdag termésből a legjelentősebbeket kellene kiválasztanunk négy munkájáról emlékeznünk meg: A talmudban, midrásban és targumban előforduló görög-latin kölesönzavak szótáráról (Griechische und lateinische Lehnwörter. I—II. Berlin, 1938—99.); a talmudi régészetről (Talmudische Archäologie. — III. Leipzig, 1910—12.); a templomi régiségek történetéről (Synagoga Altertümer. Berlin—Wien, 1922.) s végül Kohut talmudi szótárának pótkötetéről (Additamenta ad librum Aruch Completum. Vienna, 1937.). Ezeket a műveket a fejlődő zsidó tudomány javíthatja, alakíthatja, kiegészítheti, de nem mérőszeli soha. Krausz Sámuel életműve maradandó.

Kedves öszinte, szerény lényre távozott csak körülkből, a tanárainak hálás, barátaihoz hűséges, pályatársaival és tanítványaival jóakaratu, a tudomány minden jószántéku munkáját segíteni kész ember. Az ember arcképet fogja számunkra megörökíteni önéletrajza, amelyen utolsó éveiben dolgozott. A kézirat megszerzéséről és kiadásáról a magyar zsidóságnak kellene gondoskodnia.

Élete művét ápolni, élete emlékeit őrizni fogjuk.

SCHEIBER SÁNDOR

Sós Endre tanulmánya Magyarország közjogi ujjáépítéséről

Most jelent meg az „Ujjáépítő Magyarok” kiadásában Sós Endrénél Magyarország közjogi ujjáépítése című tanulmánya, amelynek külön aktualitást ad napjainkban az a körülmény, hogy a Magyar Dolgozók Pártjának programnyilatkozata alapján megkezdődött a magyar közlarsági alkotmány előkészítésének munkálata.

Sós Endre értékes tanulmánya azzal a kérdéssel foglalkozik: miképp biztosította az 1946. évi I. törvények Magyarország közjogi ujjáépítését, milyen problémákat hagyott tisztázatlannak és hol szorul kiegészítésre? Figyelemre tarthat számot Sós Endre füzetének az a része, amely összehasonlítja a magyar köztársasági törvény egyes rendelkezéseit a Szovjetunió alkotmányának, az Egyesült Államok alkotmányának és a weimari köztársasági alkotmányának némely intézkedésével,

PETERDI ANDOR ötvenéves írói jubileuma

A magyar irodalmi világ a közeljövőben készül megünnepegni Peterdi Andornak, a Petőfi Társaság Jótékánának ötvenéves írói jubileumát. Erről a jubileumról mi is szívesen megemlékezünk és mi is szeretettel köszöntjük Peterdi Andort, aki a legnehezebb időkben, az 1920-as esztendő fehér terrorja idején adta ki A sárga folt című kötetét, hogy lelkekerősítést adjon zsidó testvéreinek.

Peterdi Andor mindig az üldözöttek, az elnyomottak, a megalkóztak költője volt és annakidején Ady Endre köszöntötte őt, mint a proletárvölgyet hivatott művelőjét, a magyar szocialista irodalom egyik úttörőjét.

Peterdi Andor egyik nagy költői gyűjteményét, forradalmi verseinek antológiáját az 1919-es forradalmi Magyarország hivatalos kulturális adatként ki. Ezt a kötetet az ellenforradalom megsemmisítette, elkobozta és ma már seholsem kapható. De néhány vers, ami ebben a kötetben megjelent, állandó „vendég” lett a szocialista pártszervezetekben és ifjúsági szervezetekben. Most azonban itt az ideje, hogy — Peterdi Andor összes költeményeinek kiadásával — az ötvenéves írói jubileumon újabb a közönség elé jussanak ezek a forradalmi versek is. A „Szabad vagy, Népem!”, a „Piros csillag”, a „Zsellerek dala”, vagy az „Aki sápadt...” című költemények hadd köszöntsék a felszabadult Magyarországot szabaddá lett olvasóit és hadd járuljanak hozzá a lelki felszabadítás még hátralevő munkájához! Kevés igazi magyar proletárvölgyet találhatók, a szocialista irodalom bizony elég szűk területre szorítkozott; kevesen merték a szocialista világ eljövendő igazságait énekelni; Peterdi Andor ezek közé a kevesek közé tartozott és így most minden bizonnyal megkapja a népi demokráciának a szocializmus felé tartó Magyarországtól azt az elismerést, ami költészete alapján joggal megilleti!

Kivándoflók!

Használt és új hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca

Telefon hívó: 136—816 SZOMBATON ZÁRVA

Hirek Jiszraelről, a Zsidó Államról

Uj kerek-asztal konferencia?

Bernadotte, az Egyesült Nemzetek Szervezetének repülő nagykövete egy időre befejezte repülőjáratait a közelkeleti fővárosokban és Rhodos szigetére vonult, hogy ott zsidó-arab kerek-asztal konferencia keretében „oldja” meg a Palesztina-kérdést. A svéd gróf küldetése tulajdonképpen árulás az UNO szervezettel és az alapokmány-nyal szemben. Az Egyesült Nemzetek Szervezete azért küldte Palesztinába a „békéltetőt”, hogy az közzétesse a közvetítésnek „eredményeit” elfelejtve a világ közvéleményével: a Palesztina-problémát már megoldották, az Uno-ban tömörült nemzetek oldották meg az önálló zsidó és arab állam felállításának elrendelésével. A rendelkezést meghozták és az alapokmány részletesen szabályozza a határozatok megvalósításának módját: támogatni kell mindazokat, akik annak keresztülvitelében segítőkészek, megfelelő eszközökkel kell megbüntetni azokat a tagállamokat, amelyek az Uno-határozatokkal szembehelyezkednek. Az Uno Biztonsági Tanácsának többsége angol-szász anyagi függőségben van és így az időközben harcias irányt vett imperialista célok érdekében nem hajlandóak végrehajtani az eredeti határozatot. Nemcsak, hogy nem adnak segítséget a rendezet betartóinak, — Izrael népének és Ideiglenes Kormányának — hanem az arab agresszió türelmével és részbeni támogatásával háttérbe tartóznak az Uno-határozat megsemmisítésére. Nem kétséges, hogy Bernadotte küldetése — a büns tagállamok ellen hozandó intézkedések helyett — nyílt és szabálytalan megváltoztatása a történelmi határozatnak. Ha Izrael kormánya megakadályozásának kezdetén még is hajlandó segítséget nyújtani az Uno-határozat megváltoztatását in-ipso jelentő „békéltető”-nek, úgy ez csak a népek közösségébe ujjongan jelentkező zsidó nép nagyfokú lojalitását mutatja az Egyesült Nemzetek Szervezete irányában.

A világ haladó közvéleményét nem lehet félrevezetni — sem a Szenthelyek felé küldött álszent szavakkal, sem a tehetetlenségbe fulladó Biztonsági Tanács ülésekkel. Ez a közvélemény jól látja, hogy Bernadotte kerek-asztal konferenciájának keltő — mindenképpen tisztosságtelen — feladata van: vagy teljes egészében sikerül a Teljes Ülés megkezdésével megváltoztatni a Teljes Ülés határozatát vagy pedig a kérdés egyszékes és becsületes megoldását konferenciával el kell huzni az Uno legközelebbi, szeptemberben tartandó új ülésszakára, vagy pedig a novemberi

amerikai elnökválasztásáig, amikor is új nemzetközi politikai helyzet lehetővé teszi majd a kérdés új megoldását. Az elmúlt év november 29-e óta a Bevin és az amerikai olajtrösztök által irányított stratégia harmadik támadását jelentő Bernadotte küldetése a Zsidó Állam ellen. Mint ismeretes, előbb teljesen szabályosan rendkívüli ülésnek összehívásával akarták megváltoztatni az Uno ismert döntését. A Teljes Ülésnek joga lett volna saját határozatát visszavonni. Ezt a támadást elsősorban a Szovjetunió politikai segítségével sikerült visszaverni. Ezután nyíltan és a Parlament színe előtt is bevallottan Bevin vilámláborúra küldte az arabokat az Uno határozatát: a maga területén megvalósuló zsidó nép ellen. A zsidó állam hadserege a harcmezőn meggyőztette Bevin tervét, a vilámláború összeomlott és hamarosan kiérett, hogy az arab államok hadseregei egyelőre még alkalmatlanok hosszú hadviselésre.

Most Bernadotte azt a feladatot kapta, hogy a Zsidó Államot az Uno eredeti határozatától eltérő „békére” kényszerítse azzal a szemforgató fenyegetéssel, hogy ellenkező esetben az arab államok hadseregei nem szüntetik meg Palesztina állandó támadását, ami nyilvánvalóan akadályozza a palesztinai zsidóság nyugodt fejlődését. Az arab feudális udvarok angol tanácsadói közben — Bernadotte munkáját aláfárasztandó — a legszélsőségesebb megatartás mellett kilátásra szőlőfark fel Abdullát, Farukot és a többi arab vezetőt. Csak így lehet ugyanis szerintük reménye Bernadotte-nak arra, hogy „közvetítő” javaslatát a zsidók elfogadják: svájci mintájú kantonok szövetsége alakuljon Palesztina egész területén, lokális arab, illetve zsidó önkormányzattal. A vegyes lakosságú kantonok életképességét és a szembenálló felek kíváncsiságát egyetemes megkezdésével meghatározatlan időre az angol-szász többségű Uno-szervezet megbízottja ellenőrzi és irányítja. Így „békében” élhetnek Palesztina népei — és az angol-szász gazdasági és stratégiai érdekeket sem éri hátródás. Ez a „békés” élet természetesen annyit jelent, hogy Közép-Kelet természeténél kíméletesebb az angol-szászok továbbra is olosz, a bennszülöttek munkakerejének kiaknázása árán juthatnak, egy általuk előkészített háború esetén pedig az itt élő népeket az imperialista érdekek szolgálatában háborúba küldhetik. Ha az érdekeltek népek ezt a megoldást önként elfogadják, úgy Bernadotte győzelmi jelentését a Biztonsági Tanács Államai örömmel fogadják, mondván: ha a zsidók és arabok „önként” megállapodnak, a békés együttélés lehetséges, úgy a Biztonsági Tanács ezt nem zavarhatja meg. Csak hogy Bevin a Bernadotte-küldetésével ismét ugyanazt a hibát követi el, mint amit Palesztina-politikájában történelmében nem egyszer megfigyelhelyünk. Nem számol azzal, hogy a palesztinai zsidóság nem elmaradott, könnyen becsapható és kihasználható bennszülött színes nép, Bernadotte sohasem fogja meggyőzni Izrael kormányát Bevin haladásellenes im-

mel fogadják, mondván: ha a zsidók és arabok „önként” megállapodnak, a békés együttélés lehetséges, úgy a Biztonsági Tanács ezt nem zavarhatja meg. Csak hogy Bevin a Bernadotte-küldetésével ismét ugyanazt a hibát követi el, mint amit Palesztina-politikájában történelmében nem egyszer megfigyelhelyünk. Nem számol azzal, hogy a palesztinai zsidóság nem elmaradott, könnyen becsapható és kihasználható bennszülött színes nép, Bernadotte sohasem fogja meggyőzni Izrael kormányát Bevin haladásellenes im-

Bernadotte-nak nem sikerül zsidókat és arabokat egy asztal mellé ültetni.

A fegyverszünet életbelépését követő néhány nap után Bernadotte hozzáfutott a kérdések további rendezéséhez. Többnapos kairói, majd telavívi tanácskozások után sikerült annyit elérni, hogy Izrael kormánya és az arab államok szakértő megbízottakat küldjenek Rhodos szigetére, kerek-asztal konferencia előkészítése céljából. Részben a fent felsorolt indokok következtében, Izrael kormánya nem járult hozzá politikai megbeszélésekhez és így a kiküldött feladatok csupán szakértői tanácsadás Bernadotte további tervének előkészítéséhez. Négy arab megbízott belföldi érkezett repülőgépen Rhodosra, a zsidó szakértőket kedre vagy szerdára várják. Bernadotte bejelentette, hogy az érdekeltek felek előre kiküldötték: szakértőik nem ülnek le egymással egy asztalhoz. A megbízottakkal a békéltető így külön-külön fog tanácskozni. Trygve Lie, az Uno főtitkára, Bernadotte munkájának támogatására a katonai megfigyelőkön kívül ötven főnyi, 99%-ban amerikai származású katonaságot küldött. Ez az „Uno-haderő”, a katonai megfigyelők személyes

periodista politikájának. Izrael minden Uno tagállammal békében kíván élni és gazdasági kapcsolatokot kíván teremteni. Vonatkozik ez Angliára is. A több ezer év után újjászületendő és a több évtizedes angol mandátárius kormányzat megismerő zsidó nép sohasem lesz azonban hajlandó arra, hogy önként lemondjon véres áldozatát megszerzett önállóságáról. Ezért Bernadotte fáradásait sikertelenek maradnak. Izrael kormánya nem íjed meg az arab fenyegetésektől — az elmúlt hetek katonai megerősödése után ez nem is csoda — és nem enged a közvetítő csábításnak sem. Önálló zsidó állam elismerése, a bevándorlás zavartalan folytatása, — ezek a zsidó nép egyetemes, de meg nem csorbítható követelései.

biztonságát és Bernadotte intézkedéseinek végrehajtását teszteli. Palesztinában és az arab államokban. Ez az első eset arra, hogy az Uno fegyverszüneti erőt küld határozatának támogatására valamely országhoz. A katonákat a fuk-succesi szervező házi őrségének tagjai közül választották ki. Bernadotte kérésére három amerikai hadihajó és egy francia korvett érkezett a palesztinai vizekre az a megbízatással, hogy az Uno békéltetőjének és megbízottainak munkáját lehetővé tegyék. Ezek a hajók azonban nem állíthatják meg a Palesztina felé tartó bevándorló és toherhajókat. A nemzetközi sajtó már a hamarosan lejáró fegyverszünet utáni belhelőségeket latolgatja. A katonai helyzet ismeről úgy vélik, hogy a fegyverszünet lejárta után ismét kiújulnak a harcok: az arabok folytatódni fog Izrael védelmi offenzívájára. Politikai megfigyelők ezzel szemben úgy vélik, hogy Bernadotte a fegyverszünet többszörös meghosszabbítását fogja kérni, hivatkozva a megbeszélések „biztató”, de lassú előrehaladására.

Az izraeli népszámlálás első eredményel

A hamis arab propaganda és lázítás következtében a zsidó-arab háború folyamán hatalmas tömegek hagyták el Palesztina területét és így annak lakossága a foguló népszámlálás óta jelentősen megváltozott. Ennek valószínűleg fontos következményei lesznek akkor, amikor a palesztinai kérdés végleges megoldásra érkezik. Jelentékeny arab tömegek menekültek el Jeruzsálemből és Nablusból, a mindíg is antiszemita keresztény arabok pedig teljesen kiűzték a következő városokat: Ramleh, Beifehent, Ilafa, Nazaret, Akko, Jaffa, Lydda és Szafed. Mintegy kétszáz arab falu és beduin tábor lakossága teljes egészében az

Ország határain túlra menekült. Pillanatnyilag Felső- és Alsó-Galilea egész területén egyetlen arab sem található. Innen Száriába mentek át. Bár lehetséges, hogy az elávozottak közül még sokan vissza fognak térni eredeti lakóhelyükre, mégis politikai megállapodásoknál Izrael kormánya minden bizonyossággal érvelhet majd egyes területeken a lakosság számának nyáiban bekövetkezett változásokkal. E tekintetben figyelemre méltó Sherlok külügyminiszternek sajtóértekezletén tett kijelentése: a zsidó állam határain kívül eső, de a védelmi hadsereg által elfoglalt területekre vonatkozóan a külügyminiszter bejelentette, hogy azokat csak védelmi szempontok

következtében szállták meg és amennyiben teljes egészében megvalósítják a békekötéskor az Uno eredeti határozatát, a Zsidó Állam lemond ezekről a részekről. Amennyiben azonban egyoldalúan bármiféle változtatásokat akarnának eszközölni, úgy Izrael kormánya sem tekinthi majd kötelezőnek az Uno határozat határmegállapításait és figyelembe veszi a védelmi hódításokat, valamint a lakosságban beállott változásokat. Az Uno határozatot nem lehet csak egyoldalúan megváltoztatni. A megindult népszámlálás Hífaban 84.000 zsidó lakost mutatott ki. Az angol mandátum idején a zsidó lakosság nem vett teljes egészében részt az összeírásán, mert a Jisuv szem-

ponjából nem volt kíváncsi az, hogy az angol kormány világos képet kapjon a palesztinai zsidóság számáról.

Izrael újabb elismerése.

Az Izraeli elismerő államok sorához újabbán Románia és Finnország is csatlakozott. A Zsidó Állam kormányának megerősödését mutatja az a tény is, hogy a mandatárius kormány rendelkezése a délkafkai Kenyába deportált politikai foglyok ismét visszatérhetnek hazájukba, Izraelbe. A Nemzetközi Vörös Kereszt megbízottjának felügyelete alatt most folyik 300, Kenyába internált zsidó politikai fogoly visszaszállítása az Országba.

LAPZÁRTAKOR ÉRKEZETT:

Kedd este Truman elnök bejelentette, hogy Izrael és az USA kölcsönösen nagykövetséget nyitnak Tel-Avivban, illetve Washingtonban.

A tel-avivi kikötőben az Izraeli Védelmi Hadsereg megakadályozta, hogy az Irgun fegyvert szállítson partra és ezzel megszegje a fegyverszüneti megállapodásokat.

Abdulla és Faruk Kairóban

kedden személyes megbeszélést tartottak a Palesztina-kérdésről. Hír szerint Abdullah arra szeretné rábírní Egyiptom királyát, hogy az egyezzen bele Palesztina arab részeinek Transzjordániához történő csatolásába.

Izrael legfelsőbb sporthatósága elküldte az új Zsidó Állam nevezését a londoni olimpiára.

(GELLÉRT)

„Nem az arab proletárok, hanem az angol imperializmus ellen harcolunk“

Jicchak Feniger, David ben Gurion és Shertok pártja képviselőinek, az Ichud Olaminak európai főtitkára, néhány napot Budapesten töltött. Ez alkalommal az Uj Élet munkatársa részére a következő nyilatkozatot adta:

— Erec Jisrael népe progresszív gondolkodású közösség, amely már a második világháború alatt, a fasiszta háborus provokátorok elleni küzdelemben is bebizonyította, hogy kész fegyverrel harcolni a demokrácia ellenségei ellen. Erec Jisrael népe a háború alatt hatalmas erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a sivatagi háborút sikerrel nyerje meg az angol hadsereg. Zsidó munkások gyártották milliószámra azokat az apró víztartályokat, amelyek a katonák tüzereit mentették meg a szomjúság kínjától a sivatagi harcokban. Fiaink résztvettek Szíria, Abesszinia felszabadításában, az el-árúk közé tartoztak, akik az olaszországi partaszállításakor kitűntek bátorságukkal. A Szovjetunió iránti barátsága és tisztelete nem újkélt: ezt bebizonyította a háború alatt, amikor rokonismerőinek kifejezése-képpen, nagyobb mennyiségű gyógyszert, Vöröskeresztes keszikeket küldött Teheránon keresztül a Vörös Hadsereg részére.

— Ez a harc, amit most foly-

tatunk, beilleszkedik az elnyomott népek felszabadító küzdelmeibe, amelyet a világ különböző pontjain folytatnak az imperializmus ellen. Mi nem az arab proletárok ellen harcolunk, akiknek életszínvonalának emeléséért eddig is sokat tettünk, hanem az ellen az angol imperializmus ellen, amely összegyűjti a világ minden gyilkos fasisztáját, hogy arab lakókkal párosítva, legyilkolhassa a haifai zsidó munkásokat, a tel-avivi szocialista intellektueleket s vére, lángtengerbe borítsa narancslevegőinket és gyermekkerleinket. Ez a szándéka azonban eddig nem sikerült és ezután sem fog sikerülni, mert melénk állottak a demokratikus erők és segítenek bennünket.

— A magyar-zsidóságtól, a magyar társadalomtól azt kérem, hogy éppen úgy, ahogy támogatták — nagyon helyesen — a görög szabadságharcosokat, támogassák Erec Jisrael népének felszabadító harcát is. Gyógyiszerre, nagyon sok gyógyiszerre van szükségünk. A magyar zsidóság nem nézheti tétlenül, mint véreznek testvérei az angol imperializmus elleni harcban. A mi harcunk a demokráciáért folyik s ha győzünk, diadalunkkal a demokrácia erőt győznek. Az Uj Életben keresztül hívom fel Magyarországi zsidóságát, hogy most, amikor Erec Jisrael zsidósága minden áldozatot meghoz a

győzelemért, ebből az áldozathozatalból a magyar zsidóság is vegye ki részét, — fejezte be

nyilatkozatát Jicchak Feniger, az Ichud Olami főtitkára. (GERVAI)

Izrael ideiglenes kormányának deklarációja

Közöljük magyarországi zsidó testvéreinkkel Izrael ideiglenes kormányának f. hó 6-án kiadott hivatalos deklarációját:

„Izrael védelmi hadseregéről szóló és 1948 május 26-án kihirdetett rendeletre hivatkozással közöljük, hogy a Nemzeti Hadsereg keretein kívül minden katonai szervezet létesítése vagy létezése törvénytelen. Két diszidens katonai szerv, amelyek Erecben léteznek, Irgun Zvai Leumi és a Lochmei Chaimuth Izrael, az említett rendelet kihirdetése előtt kijelentették, hogy készek szervezetüket felosztatni és egyben beolvadni a Nemzeti Hadseregbe, nyomban, amint Izrael kormánya megalakult. Az Irgun még értesítette az illetékes kormányhatóságokat arról is, hogy a felosztást ön-maga végrehajtja és utasítást ad tagjainak, hogy a fennálló törvények szerint kérjék a Nemzeti Hadseregbe való felvételüket. Így az Irgun önállósága megszűnt és tagjainak a Nemzeti Hadsereg kötelékébe való felvétele rendben folyik. A két alakulat átadta fegyvereit azoknak a szerveknek, amelyeket a Nemzeti Hadsereg kijelölt.

A Nemzeti Hadsereg minden

egységét egy és ugyanaz az alap látja el anyagiakkal, ez az alap fedezi az összes katonai kiadásokat, nem lehet tehát szó arról, hogy bármilyen más szerv anyagi támogatást kérjen bárkitől, hogy haditevékenységének költségeit fedezze.

Ennek következtében az Irgun és a Stern csoport nevében rendezett gyűlések törvénytlenek és csodásnak minősülnek.

Következik azonban ebből az is, hogy az, aki ezeknek a diszidens katonai célokhoz bármilyen segítséget nyújt, Izrael államának törvényei ellen dolgozik és alássa létének alapjait is.

Izrael ideiglenes kormánya reméli, hogy mindazok akik kíváncsiak és akarják Izrael államának létét, minden erejükkel ezek ellen a csodák és rendbontó tényezők ellen fognak szegülni és őket aként illetik meg, mint a zsidó nép legdrágább tulajdona: „Izrael Állama“ és védelmi hadserege elleni me-renylöket.”

MAGYAR CIONISTA SZÖVETSÉG

„Izrael harca az angol imperializmus ellen“

Szerda este a Zeneművészeti Főiskola nagytermében hatalmas tömeg gyűlt össze, hogy meghallgassa az Ichud Mapáj vendégeinek, Jicchak Fenigernek és Péterfi Endrének beszámolóját Izrael államának harcáról az angol imperializmus és az arab feudalizmus ellen. A megnyitó beszédet dr. Dénes Béla, az Ichud magyarországi elnöke mondotta. Megállapította, hogy megszületett a zsidó állam, amely politikai hatalmat gyakorol. Végeszakadt a csodának, megkezdődött a zsidó nép természetes élete.

Jicchak Feniger az Ichud Olami főtitkára, többek között a következőket mondotta: „Néhány héttel ezelőtt megszületett a világ legfiatalabb köztársasága: Izrael. Mi azért harcolunk és küzdünk, hogy ez a köztársaság szocialista legyen: az angolok és arab lakóik pedig azért támadtak meg bennünket, mert félnek a progresszió szellemétől. Ebben a harcunkban nem részvétele, könnyeket és írgalmat kérünk, hanem cselekvő szolidaritást.

Péterfi Endre beszédében megemlékezett a kétezer éves álmáról, a 60 éves előkészületről, a hatmillió zsidónak a martírhaláláról, s azután az angol imperializmus rosszindulatú, gonosz, zsidóellenes politikáját ismertette. Föld és zsidó, ez alkotja a zsidó államot. Az angolok minden erővel megakadályozták, hogy Palesztinában a föld zsidók kezébe kerüljön és hogy a zsidók Palesztinába kerüljenek.

Ezután David ben Gurion, Mose Shertok, Eliezer Kaplan és Golda Mayersohn történelmi jelentőségű munkáját méltatta. A beszédek elhangzása után, amelyeket a közönség gyakran szakított meg hatalmas tapsal, dr. Dénes Béla határozati javaslatokat olvasott fel. Az Ichud Mapáj pártjának politikai előadóestje a Techezakna elénk-lésével ért véget.

A pontos, megbízható

„DAVAJ“ BOY-vállalat mindent ellát. — (Éjjel-nappal)

Teher-lalival is.

Király-utca 21. Telefon: 6-893

Glosszák a hétről

TERMÉSZETJOG? Kommentár nélkül közöljük *Ortutay Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszternek az iskolák államossítása ügyében a parlamentben elhangzott záróbeszédéből a következő részletét:

„Amikor a keresztény katolikus Huszár-kormány Magyarországon átvette a kormányzást, egy pillanatra sem juthatott el odáig, hogy a polgári házasság kérdését felvesse akár hatalmi szóval is. Csak odáig jutott el, — alaposan — hogy az ugynevezett katolikus *Haller István* kibeoszlotta a természetjogot mélyen meglipró numerus-clausust. A természetjog, az elemi emberi jogok és az emberi méltóság a megliprása kiváltotta egyetlen egy püspöki tiltakozást, pásztorlevelet?

H. J. LASKY professzor írta a *Zionist Review* hasábjain az angol kormány Palesztina-politikájáról:

„Nem kétséges, hogy az angol kormány felelős azért, hogy az arab államok betörték Palesztinába... Magatartásából az arabok nem következtethettek másra, mint arra, hogy Nagy-Britanniát nem izgatja majd tulságosan, ha akcióbba kezdnek. Amikor a Biztonsági Tanács a támadások ellen fordult, Sir Alexander Cadogan volt az első, akinek állítása szerint támadás egyáltalában nem történt. Később ismét Cadogan volt az, aki az arabok szempontjából oly fontos válasz megadására engedélyezett időpontot elhalasztotta. Amikor pedig az arabok megsértették a fegyverszünetet, ismét csak Sir Alexander Cadogan volt az, aki a fegyvernagyvásnak egy olyan formáját javasolta, amely vésszen hasonlított a Spanyolországra vonatkozó nem-intervenció megállapodásra. Ebből a javaslatból minden komoly megfigyelő csak azt a következtetést vonhatta le, hogy Sir Alexander Cadogannak körülbelül annyira szívügye a fair play alkalmazása Izraellel szemben, mint amennyire pártolta a fair play elvét külügyi államtitkársága idején, amikor a köztársasági Spanyolországról volt szó, midőn Chamberlain kormánya hatalomra segítette Franciát.

CSORBA ZOLTÁNT ÉS MUDRONY GÁBORT, akiknek viselt dolgaikról a felszabadulás óta többen írtunk, ezeket a ha-

sábokon is és akiknek a nevéhez munkaszolgálatosok tömeges meggyilkolásának emléke fűződik, in contumaciam halálra ítélte a budapesti népbíróság.

Pétfürdő és Fertőrákos: ez a két helység volt *Csorba Zoltán és Mudrony Gábor* működési területe. A pétfürdői és fertőrákosi munkaszolgálatosok — illetve azoknak életbenmaradt kis része — elmesélhetik, hogy mikre képes az emberi szadizmus és gyilkolási düh.

Csorba Zoltán és Mudrony Gábor, a sokszoros gyilkosok, egyelőre Tirolban élnek. A nyugati övezetek katonai hatóságai nem adják ki őket. De nem kétséges, hogy előbb-utóbb mégiscsak utoléri e tömeggyilkosokat is az igazságszolgáltatás sujtó keze.

NACI-HANGNEMŰ kijelentéseket tett — mint *Quebecből* jelentik — *Laurent Barre* földművelésügyi miniszter.

A „*Montreal-Star*” című lap szerint: rendkívül felháborodottan emlékezett meg arról, hogy fiát valamelyik kórházban zsidó orvos vizsgálta meg.

— Nem türhelem — kiabálta a miniszter —, hogy fiamat olyan lealacsonyító eljárásnak vessék alá, mint egy zsidó orvos vizsgálata és ennek nyomán a gyermek fertőzést kapjon. Nem tűrhetjük, hogy gyermekeinket aljas zsidó orvosok kezeljék.

A *hitleri hangneme* kijelentések nagy vihart idéztek elő a kanadai közvéleményben. A zsidó organizációk és a progresszív jellegű nemzsidó szervezetek egyaránt tiltakozó táviratok özönével árasztották el a kormányt.

Egy külföldi lap szellemesen jegyezte meg: „*Ugylátszik, Barre miniszter fiának gyanús eredetű betegségénél is fertőzőbb az Egyesült Államok, illetve Truman antiszemita klík-jének közelsége.*”

LONDONBAN EGYÉVI BORTÖNRE ítélték egy rendőrt, aki betört egy zsidó üzletébe és kifosztotta azt.

A rendőr azzal védekezett,

hogy *Palesztinában teljesített katonai szolgálatot és zsidógyűlöletből követte el tettét.*

A bíróság azonban nem találta ez a „zsidógyűlölet” sem mentő oknak, sem enyhítő körülménynak.

AZ „*UNIREA*” című román lap — a jassyi per alkalmából — közölte *B. Feldmann*-nak, a romániai zsidóság országgyűlési képviselőjének igen érdekes vezércikkét.

„Közel hét éve annak, — írja *B. Feldmann*, — hogy *Jassyban* 14.000 embert, felnőttest és gyermeket, kiknek nem volt más bűnük, mint az, hogy zsidók voltak, leggyilkoltak *Antonescu pribékjei*. Ezzel a tömegmészárlással a román nép árulói el akarták terelni a tömegek figyelmét arról az elvetemedett támadásról, amelyet hitlerista zsoldban álló román fasizmus, a román nép létérdekeit meglagadva, a Szovjetunió ellen indított... A jassyi gyilkosok felelősségrevonásának elhuzódása azoknak a reakciós köröknek tulajdonítható, amelyek elgáncsolták a román demokrácia fejlődését. A jassyi per elhuzódásában jelentős szerepet játszott a *Tatarescu-féle liberális párt és az egész monarchia, amely védőpalástja alá rejtette a mészárlás értelmét szerzőt. Az ország haladó erőinek megerősödésével, az államapparátusnak a reakciós elemektől történt megfuztatásával, a romboló gécek eltávolításával az igazságszolgáltatásból és a hadseregből, a monarchia felszámolásával és a népi köztársaság kikiáltásával — megteremtődtek a jassyi per tárgyalásához szükséges feltételek.*

LEO BAECK hetvenötödik születésnapját ünnepelte a közelmúlt napokban a világ zsidósága. A berlini hitközség — a régi, Hitler előtti berlini hitközség — volt főrahija, a német liberális zsidóság nagy fia, a *Bné Brith* nagymestere, a *Jewish Agency* végrehajtóbizottságának tagja és a *Progresszív Zsidóság Világuniójának* elnöke korunk legjelentősebb zsidó papjai, gondolkodói és történelmírói sorában tartozik. Két nagy könyve — *A zsidóság lényege és az Utak a zsidóságban*

— maradandó alkotások. Nem csak a mának, hanem eljövendő időknek is szólnak. Ott lesznek a zsidó házak asztalai, amíg zsidók élnek.

Csodával határos, hogy *Leo Baeck*, aki a náciizmus idejénét jórészt *Theresienstadtban* töltötte, életben maradt. Akkor került ebbe a szörnyüemlékű koncentrációs táborba, amikor a horogkeresztes vezetők már megelégedtek állandó bátor kiállításait.

Hiller uralomrajutása után a Reichsvertertung der Juden in Deutschland öt választotta elnökévé, mert a német zsidóság vezetői úgy érezték, hogy senkisémm többleti be elszántabban és méltóságteljesebben ezt a tisztséget, mint *Leo Baeck*, aki Istenen kívül senkitől sem félt, akit tilokban még a zsidóság ellenségei is bizonyos megbecsüléssel néztek. *Leo Baeck* vállalta a feladatot és egyedülálló bátorságot tanúsított.

A „*Stürmer*” gyalázatos *védőszámának megjelenésekor* sürgőnyt intézett *Hillerek*hez. A sürgönyben ezeket írta:

„Isten és ember előtt ünnepélyesen felemeljük szavunkat vallásunk e példátlan meggyalázása ellen.”

A *Theresienstadti* táborban is megtörtént emberi nagyságát, ami nem maradt hatástalanul még az elvetemült náci-örökre sem.

Leo Baeck, aki a felszabadulás után Londonba ment és ott telepedett le, tavaly az Egyesült Államokban járt, ahol abban a megtiszteltetésben részesült, amiben külföldi papnak először volt része, hogy megnyithatta meg imájával az amerikai képviselőház egyik ülését.

A magyar zsidóság is szerencsés kívánságait küldi a helyvesztendő mesternek: a *papok papjának*, a *tanítók tanítójának* és a *bátrak bátrának*.

BELGIUMBAN erősödik a jobboldali körök antiszemita mozgalma — jelenti a *zürichi Israelitisches Wochenblatt*. Főleg két újság, a *La Libre Belgique* és a *Pourquoi pas* közölnek rendszeresen zsidóellenes cikkeket. Mint a *zürichi Israelitisches Wochenblatt* közli: az antiszemita hangulat terjedése összefüggésben van azzal a külpolitikával, amelyet *Belgium* mai vezetői követnek, akik teljesen *Bevin* álláspontjára helyezkedtek és a *Palesztina*-kérdésben is a brit álláspontot támogatják.

Talesz, t'filin kegyeser vételadás. *Jahrszeit* tábla készítés, *Ungár Mór*, Király-u. 17, kapu alatt v. L. 4.

Szabadsághegyi „GYÖNGYVIRÁG” gyermeküdülő
Kis létszámban gyaraltat 5—12 éves korig. Mérsékelt árak!
Dr. Kovács Józsefné, Neumann Éva okl. tanítóné, Mátyás király-ut 9. Tel.: 161-828

Mielőtt haját festeti vagy
daueroltatja mutassa meg
RENCZES hajfestőmesternek VI., Csengery-utca 84
Hajmunkák. Pedikűr. Nyílondauer

Megkezdődött a jassyi tömegmészárlás főtárgyalása

57 vádlott felett ítélik a bukaresti népbíró

Bukarest, június hó. (Az Új Élet tudósítójától).

Hét évi buza-vona után megkezdődött a bukaresti népbíró-ság előtt a fasiszta háború legvéresebb pogromjának főtárgyalása. A moldvai tartomány fővárosában, Jassyban követelték el 1941 júniusában a legborzalmasabb vérengzést, amelynek egy nap alatt a helyszínen közel 10.000 zsidó esett áldozatul. A vádlottak egyrészt magasarangu katonai és polgári személyek, a többi katonákból, rendőrökből és más hűgánokból áll. A népbíró-ság tárgyalásait Ion Paulián elnök vezeti, a munkásbírók között van egy nő is. A fővádlott Stavrescu tábornok, mellette számos ezredes, alezredes, prefektus és a vádlottak padján. A tárgyalási termet megostromolta a közönség, a sajtó (köztük sok külföldi lap) képviselője.

A vádirat feltárja a borzalmas eseményt, amelyhez fogható keveset mutat fel a zsidóság több évezredes története. A vádirat lefesi azt az atmoszférát, az izgalmas és tudatos gyűlöletkeltés művét, amely a tömegmészárlást előkészítette. 1941 június 28-án kezdődött a támadás az Antonescu-kormány rendelkezéseire. A román és német katonai egységek és polgári hatóságok egyöntetűen résztvettek a gyilkosságban. Már napokkal előbb házkutatások, gyilkosságok és zsarolások előzték meg a szörnyű eseményt a román hadsereg titkos szolgálatának utasítására. Június 29-én a katonaság megrendezett egy „mennyielet” a város utcáin felvonuló katonaság ellen. Vaktöltéssel lőttek, hogy utána megállapítsák, hogy a zsidók meglátnak-e a hadsereget. A „lételések” megbüntetése céljából, a katonák és detektívek megrohanták a zsidók házait, kihurcolták válgatás nélkül az embereket, gyermekeket, nőket, aggodalmat is, ütlegelés közben terelték őket csoportokban a rendőrprefektúra udvarára.

Reggel kilenc órákor az udvar zsúfoltságig megtelt a behajtott zsidósággal. Majd kiadták a parancsot, hogy az asszonyok és gyermekek vádjanak külön. Aztán megkezdődött a „rostálás”, mindenkinek fizetnie kellett, amennyit ki tudtak belőle prűselni. Mikor ezt elvégezték és mindenkinek indultnia kellett

volna, légi riadót adtak. Ez volt a tömegmészárlásra a jel. Gépfegyverek, lőmélőpuskák, revolverek szóltak meg. Az épületek tetejéről, ablakokból, a szomszédos házakból dörögtek a fegyverek a zsidókra. Leírhatatlan és soha nem látott vérengzés kezdődött — mondja a vádirat. Késő estig ropogtak a puskák, emberi fül nem hallott ordítást, jajveszékést, üvöltést, haldoklók hörgése töltötte be az udvart. Este adták ki a parancsot a tüzelés beszüntetésére. Megszámálhatatlan holttestet fektült a közvezetelen, amint hogy nem is számíllta meg senki. Egyesek 8000-re, mások 10.000-re teszik azoknak a számát, akik nyomban meghaltak. Az életbenmaradtakat három oszlopban elindították a pályaudvar felé. Három vonatot töltöttek be a szerencsétlenek, köztük rengeteg sebesült. Borzalmasan összezúzóllak valamennyit a marha-vagonokban. Az egyik vonatban 1384 ember szorongott, a többiben valamivel kevesebb. Élelem, víz, de még levegő sem igen jutott be hozzájuk. A legfőbbje husz kilométeres ut után kiszenvedett. Közel 2000 holttestet szedték ki az egyik állomáson a vagonokból.

A vádirat feloivasása és 200 tanu megjelenésének megállapítása után megkezdődött

a vádlottak kihallgatása.

Elsőnek Gheorghe Stavrescu tábornokot, Jassy katonai parancsnokát fogták vallatásra. Először tagadta, hogy bárminő szerepe lett volna a jassyi eseményekben, de aztán beismerte, hogy neki kellett a városban „rendet teremtenie”, de nem volt semmiféle aktív szerepe. Az elnök elbetárja saját jelentését, amelyet a belügyminiszterhez küldött és amelyben többek között jelenti, hogy 400 zsidó luszit szedtek, akiknek sorsát nem tudja. Nem tagadja, hogy látott véres holttesteket az ut-

cán és tényleg bezúzóllak a zsidókat a rendőrség udvarára. Végül beismeri, hogy ő ment von Zalmut német tábornokhoz, hogy fejezzék be a „rendesmálást.”

Lupuz Constantin ezredes vallomása következik. Mint tépárancsnok felelős volt a rendért, — ugymond — kénytelen volt a parancsnoksága alatt álló csendőroket a rendfenntartás rendelkezésére bocsátani. A zsidók állítólagos támadását a csapatok ellenük maguk rendezték. A kórházakban a „lámadás” után egyetlen sebesült katonája sem volt.

Caplariu Dumitru ezredes, prefektus (főispán) szintén tagad. Arra a kérdésre, miért nem intézkedett, hogy az összefogott zsidókat ne zúzóllak össze embertelen módon a vagonokba, azt feleli, hogy éppen akkor fontosabb elfoglaltsága volt. Minden felelősséget a németekre hárít.

Constantin Ionescu ezredes, az SS-csapatokkal való összeköttetés vezetője, szintén tagad. Saját sofförje valija azonban, hogy tényleg vett részt a mészárlásban.

Marinescu Danubiu alezredes, Targul Frumoase városka parancsnoka, akadályozta, hogy a beérkező vonatokból a polgármester az éhen-szómjan, friss levegő nélkül gyűlőrdő zsidókat kibocsátassa. A pályaudvaron jelentkező orvosokat elkergette és inzultálta. A leptomball vagonok elő katonákkal állított. Védekezésül azt adja elő, hogy a vagonokat a zsidók érdekében nem nyitotta fel, nehogy valaki lelője őket.

A legnagyobb izgalmat Triandaf, volt táblabíró, a halál-vonlat parancsnokának vallomása keltette. Beismeri, hogy ezrével hallak meg az emberek a vonatokban.

Mateas ezredes, Marinescu városka katonai parancsnoka, csaknem az egész város zsidóságát kiirtotta. Tagad, de az elnök feloivassa saját jelentését,

amelyben közli a felsőbb hatóságokkal szó szerint, hogy „van szerencsém jelenteni, hogy elrendeltem a zsidók kiirtását és Gura Caineniben, amikor egy másik csoport zsidóval találkozottam, elrendeltem agyonölvetésüket.”

A tárgyalás még tart.

Felavatták dr. Bakonyi László síremlékét

Dr. Bakonyi László, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának 1945-ben elhunyt főtitkára a helytállás és kötelességteljesítés mártírja volt. 1944-ben munkaszolgálatra vitték el, ahonnan nagy betegséggel érkezett vissza. De dr. Bakonyi László nem törődve hanyatló egészségével, továbbra is fáradhatatlanul dolgozott a gettóban folytatott munkáját mindaddig, míg egy akaratlanságtól súlyosan meg nem sérült. Ebből a sérüléséből többé nem gyógyult fel a közvetlenül a felszabadulás után elhalálozott.

Dr. Bakonyi László, dr. Bakonyi Samunak, Debrecen város függetlenségéért és 48-as párti képviselőjének fia volt. Egyetem tanfolyamjai után a bírósághoz került, ahol csakhamar kitűnt kiváló tudásával. Mint törvénytisztelő jogász ment nyugdíjba és lépett az Országos Iroda szolgálatába, ahol csakhamar a főtitkári székbe került. Kiválóan képzett közjogász és egyházjogász volt. Megnyerő egyéniséggel igen sok barátot szerzett magának.

Hívatlan leendői mellett különböző esszayista és kíváncsi művészek is voltak. Legnagyobb gyönyörűsége az volt, ha családi otthonában feleségével — akivel a legharmonikusabb házasságot élte — elmerülhetett a költők birodalmába. Rajongásig szerette egyetlen gyermekét.

Az Országos Iroda most síremlékét emelt dr. Bakonyi Lászlónak, a keresési-utit írt, temetőben lévő sírja fölé, ahol együtt alussza örök álmát feleségével, aki néhány héttel előtte halálra fulladt. Az avatáson megjelentek dr. Bakonyi László barátai, a zsidó intézmények képviselői, Ábrahámsohn Manó főkanonik végezte az egyházi szertartást, majd dr. Katona József rabbi méltatta dr. Bakonyi László emberi nagyságát. Damokos Miksa ügyvezető, az Országos Iroda elnöke és intézőbizottságának nevében emlékezett meg arról a fáradhatatlan munkásságáról, mellyel dr. Bakonyi László a nehéz időkben igyekezett hittel és bátorsággal segíteni. Az Országos Iroda tisztviselői és alkalmazottai nevében dr. Kurucz István ügyv. igazgató telt fogadalmat, hogy dr. Bakonyi László szellemében fognak a zsidóság érdekében működni. Ábrahámsohn Manó szívéhez szóló elmolé rachaminja után dr. Katona József rabbi mondta el a Kaddis imát. 393

BALLON

átlátszó,
eső-, vihar- és
lődenkabát

Márton és Szász

V. Gróf Teleki
Pál-utca 8.

Lengyelek szenvedései

Irta: GYÖRGY ENDRE

A lengyel-magyar barátsági szerződés létrejötté alkalmából.

NEMRÉGBEN a lengyel követség Bénczur-utcai hivatalában jártam. A sajtóosztályon volt dolgom és egyúttal felkerestem Czernak Izabella kulturális attasét is. Megtisztelettel a közléseivel, hogy a magyar irodalmi művek és lapok sorában figyelemmel kíséri az *Uj Elet*-et is, s nagy hálával fogadja az abban megjelenő lengyel vonatkozású írásokat. Miről is beszélhetünk volna a továbbiakban? Mire fordíthatam a szót, én, aki ugyanúgy szenvedtem a náciaktól és a nyilasoktól, mint ők — a baloldali érzelmi lengyelek és a mártír zsidók — az idegen és a saját fasisztáktól? Persze, hogy a keserves kínokról, a pusztítás furciáiról, minden tisztességes ember üldöztetéséről, meg a lengyel zsidóságnak irmagjaitól való kegyetlen kipusztításáról emlékeztünk meg ideges, nyugtalan, szaggatott mondatokban. Idéztük a szörnyű élményeket, meg ama tisz- és százezerek emlékét, akik áldozatul estek a barbárok ölthatalan dühenek. A homályos kis szoba csakhamar meglett árnyakkal, amelyek irányították gondolatainkat és figyelmeztették az előkelő kötelességükre. Hosszúra nyúlt szellemi kájak ott cikáztak körülöttünk és folytonosan azt ismételték: ne feledkeztek meg arról, amivel nekünk, a mi emlékeinknek tartoztok, ne hagyjátok a mi életetek vállalt áldozatunkat semmibe veszni. A kulturális szót azokról a kötetekről, amelyek egyre-másra jelennek meg Lengyelországban és amelyek éppen ennek a kötelességnek lesznek elegendő. Elárulják és felszínre hozzák a deportáltak és meghajszoltak szörnyű szenvedéseit. A lengyel irodalomban helyet kap annak a keserves korszaknak minden küzdőme, bánata, sanyarúsága, hadd okulkának a megmaradtak és tisztán lásson, tanuljon a jövő nemzedék. Ott is kevés írástudó maradt meg és tért vissza a poklok poklából, mint nálunk. De az, aki életét köszönheti az Urnak, tollat ragad és „kürr” magából mindent, hogy hiteles tanúja legyen a gyátlatlanságnak, s azt lelege a világ asztalára, még a közöny, a megismerés, a fásultság lesz is itt-ott urrá. Asszony-író is akad közöttük szép számmal, ami a mi részünkre azért külön figyelemreméltó, mert nálunk a szerencsés hazatérése után véletlen haláleset által elpusztult Rudnig Teréz — kiül alig akadt női krónikása a gyászvevényeknek. Ennek oka kétségtelenül az, hogy a tollforgató magyar zsidó nők éppúgy odavesztek a fergetegben, mint ama asszonyok és

leányok seregei, akik „csak” érezték, szerettek, imádkoztak és könnyeztek, de, akik mindennek nem szorultak, vagy nem tudtak hangot adni. Hiányzik is az ő cseléjük annak a komor képnek a megfésülésénél, amely a közelmúlt borzalmait tükrözi vissza. A lengyel kultúrattasénak feltűnt, hogy nálunk jóval kevesebb az irodalma ennek a korszaknak, mint nálunk. Szerinte alig-alig jelenik meg könyv, amely a deportált-sors mélységeit tárja fel. Mi az oka ennek? — kérdezte, de nem tudtam reá felelni. Az olvasó unna, amikor az író nem unja és nem is hajlandó megenni mindaddig, amíg minden részlet nem került napvilágra? Fogalmam sincs. De a misszió vállalását és annak teljesítését semmiesetre sem kölném a pilanatyai hangulat ingadozásához. Mert sokkal többről, sokkal mélyebbértékről felvilágosító munkáról van itt szó, minthogy annak tudata ne fűtson, ne sarkalljon, minthogy ezenközben el lehessen, el szabadna lankadni. Ha közülünk valaki gyöngeséget érez, szedül vagy megfog, adja át a szafetabotot, a pennát másnak, ha elvégezzék el helyette a felelőt, oktató, tükröl-tartó és konzerváló teendőt mások, fiatalabbak, de a lélek mélységeinek bánya-szalát a világért se hagyjuk abba! Megható és feljegyzésre méltó megjegyzés volt az, hogy a lengyel zsidó kettős minőségben és kétszeresen szenvedett a német elnyomóktól; mint lengyel és mint zsidó, mert a náci mindenképpen a lengyel gyűlölet és üldözlet bennük és csak azután a zsidó. — Ezért is van. — mondotta Czernak Izabella — hogy nálunk mi mindig csak mint lengyel mártírokat emlékeztünk...

A LENGVEL KIADÓRNÁL megjelent könyvek között első helyen említem meg Krystyna Zywnska „Alélem Auschwitzról” című művét, amelyet a varsói „Wiedza” szövetkezeti könyvkiadótól hozott forgalomba. Maga a cím mindent kifejez. Nemcsak azt, amit a kötet magában foglalhat, hanem azt a jogosan büszke dicsékvő is, hogy szerzője ama kevesek közé tartozik, akik ebből a hátrahorriból kiünös esodattól révén élve kikerültek. A könyv bírálata helyett, ami sokkal kevesebbet árulna el a tartalmából olvasóimnak, kiragadok egy részletet, amely erőteljes realizmussal állítja elénk a női barakk lakóinak, „ezeknek a meztelen, kopasz, sebestestű, félig állatiasodott és meghűlyült, csontvázá-

soványodott embereknak, akik csaknem egyfolytában letvészkedtek” életét. Ime, az író nő és rajza Auschwitz Szilveszter estejéről:

„Szilveszter napja volt. Este behozták barakkunkba Jankát. Tul volt a tifuszon és a bélhurton. Lázban égett az arca, de eszméletnél volt. Sikertől elvándorognom hozzá. — Jankal Furesz, a sok szenvedés gyötrelmétől barázdált arca nézett rám. — Janecskal! Én vagyok, Krysia! — Megismerlek, Krysia, látok, ne félj. Visszatérek a gyerekeimhez, muszáj. Ezek nem pusztíthatnak el. Csak már jöjjön valami csomagom; nem tudom, miért nem kapok! Még sohasem kaptam. Egyet sem. — Hazamégy, biztos hazamégy... Éreztem, hogy soha nem mehett haza, hogy ez az utolsó beszélgetésünk. Az ápolónők szilveszteri mulatságot rendeztek. Encékék, kacagtak. Hirtelen mindenké elhalgaltott valaki csendtel kért. Egy hang szavalni kezdett. Marysia mondta Slonski versét, majd tovább szavalt, csupa tábori verset:

*Elmúltak a lángolások,
Az ördög elvette a romantikát.
Tudod már csak mire vágom?
Tiszta ágyban érjen a halál...*

Ezután valaki felordított: Boldog új év, száz év, a jövő év hozza meg a mi szabadságunkat és az ő halálunkat! Újév napján kalarabé helyett krumplát és káposztát kaptunk. Nagy étvágygal ettem a fejedelmi ételt. Egyszer csak oda kellett figyelnem egy hangra: — Megint kivisznek valakit!... Önkéntekül a velem szemben lévő felkötőre mentem a tekintetem. A Janka helyére. Megéreztem, hogy őt vitték ki. Szilveszter éjszaka meghalt. Néhány perc múlva megjelent a német őrök. Janka nevét kiáltotta. Valaki válaszolt helyette és közölte, hogy az éjjel meghalt. — Kár, — mondta az őrök, — csomagja érkezett. Az első csomagja. Nagy csomag. Újévi ajándék. A kislányától...

A „RAVENSBRÜCKI ASSZONYOK” című kötetből a „Hajnal, nappal és éjjel” drámaát leírást olvashat. A könyv írja és a barakkok részese. Wanda Boharzenska. (Kiadója: Gyűjt-

nik szövetkezeti könyvkiadótól, Varsó). A tábor életének minden megnyilvánulása izgalmas. De különösen nyugtalanító a hajnal, a felkelés pillanata, a harc a mosdás lehetőségéért és a „mosogatólére, meg szénára emlékeztető szag” kávéért. Közben az asszonyok, amíg mosdának és egymásra fröccsentik a vizet, elpietykálják az álmukat. Az álmoknak itt nagy jelentősége van, optimizmus és pesszimizmus, lelérés vagy reménykedés kiváltója, megápolója lehet arra a napra. A ravensbrücki táborban külön álmofejtők, női táltosok foglalkoznak az éjszaka kuvargó képmek magyarázásával. A dől nem egyéb, mint versenyfutás az ébértől és az éltetés idejéből megékkarított pihenő-percekért. Este: meztelenre vetkőző nők öblözik le magukról a napközben rájuk tapadt port; nem szegyenék titkaikat társnőik előtt. A meleg testekről felszálló pára a fagyos levegőben ködként röppen a magash és rózsás cseppekben gördül lefelé a meztelen falon... A friss levegő szerelmesei sétálni indulnak. Csoportokba verődnek, egymás kezét szorongatják, rájuk borul az est sötéte és a csillagoktól nézik. Ezek jóságon és közömbösen arról tanakodnak, hogy „van olyan világ is, amely Hitler és hajcsári számára hozzáférhetetlen... A ravensbrücki asszonyok életét és érzelmi világát a csillagok nagy mértékben befolyásolták. Valamennyi között legszébb a Vénusz, az esti csillag, amikor mint valami ezüst gyöngyszem felcsillan a nyugati égbolton. A tábor asztrológusai úgy tudják, hogy az a csillag Hitler személyes ellensége, mert a Führer a vérontó Mars jegyében született, tehát az az időszak, amikor a Vénusz uralkodik az őrben, — karácsonytól májusig — igen veszélyes a számára, de a birodalomra is bajt hoz. Ezért kellett bennük az esti csillag fénye új reményt. Megnyugodtak tőle, erősebbek, szívérebbek lettek. Amikor aztán a háttérterem ráborult az aludt esend fátyla, álmódhatlak otthonról és a szabadságról...

(Folytatom.)

Pécsiek!

Közel 4000 mártírhalt halott testvérünk.

mártiremlékművét

1948 június hó 4-én, délelőtt 9 órakor avatjuk fel.

Pécsi Izr. Hírközlés.

A JÁSZBERÉNYI Izr. Hírközlés ezután hozza a hozzájárulókat tudósításra, hogy a deportálásban és munkaszolgálatban maradtakban halott testvérei emlékére június hó 29-én gyászsztentifikációt tart. Az istentisztelet 11 órakor kezdődik.

Rongyaiból

megúnt, elviselt kötött holmiból, gyönyörű torontói szönyeget készít Ehrenfeldné VII., Izabella-u. 67

Oroszországból megérkezett és a Degobnál jelentkezett munkaszolgálatosok névjegyzéke, száadszáma és lakcíme

1948. június 16-án érkeztek

Név:	Szül. év:	Száad:	Láger:	Pontos cím:
Bergstein Lipót	1907	109/9	Nizsnij-Tagil	Sziv-u. 49.
Braun Miklós	1915	106/10	"	Holló-u. 15.
Bokor László	1914	109/7	"	Nagymező-u. 22.
Dán György	1914	109/25	"	Nagy L. kör.-u. 187.
Drucker Jenő	1909/9	"	"	Váci-ut. 28.
Eisler Gyula	1919	1/5	"	"
Erdős Nándor	1911	109/9	"	Lázár-u. 11.
Erdős Sándor	1915	109/9	"	Váci-ut. 28.
Fehér György	1911	109/9	"	Ráday-u. 14.
Friedmann László	1914	109/7	"	Király-u. 99.
Fränkel Sándor	1918	2/4	"	Felérhajó-u. 5.
Fényesi Lajos	1913	103/1	"	Keszthely.
Gerler Mihály	1918	9/5	"	Sip-u. 22.
Gerő György	1915	101/35	"	Salétrom-u. 6.
Guttmann Sándor	1905	106/10	"	"
Goldberger Vilmos	1916	109/7	"	Nagydiófa-u. 16.
Grünberger László	1912	108	"	Talóczy L.-u. 34.
Holzer Tibor	1920	1/5	"	Kazinczy-u. 5.
Handel Jenő	1919	9/7	"	Dob-u. 19.
Hermann József	1911	109/7	"	Paulay Ede-u. 18.
Hoch József	1910	101/30	"	Röck Szilárd-u. 20.
Holländer Sándor	1920	8/3	"	Király-u. 54.
Hirschhorn Pál	1913	109/9	"	Bajnok-u. 7.
Jólesz József	1916	101/6	"	Doboz-u. 7-9.
Kobza György	1912	109/7	"	Lónyay-u. 20.
Klein László	1908	101/20	"	Desséffy-u. 30.
Kálmán Endre dr.	1915	109/7	"	Dalszínház-u. 2.
Klein Dezső	1911	109/9	"	Hajós-u. 43.
Kardos Endre	1912	109/9	"	Csengery-u. 51.
Káldor Zoltán	1914	109/1	"	Rózsa-u. 95.
Korda István	1913	101/10	"	Pestszenterzsébet.
Kurez László	1912	109/9	"	Váci-ut. 97.
Klein Ervin	1913	109/14	"	Király-u. 91.
Klein Ignác	1907	108/6	"	Kőfaragó-u. 10.
Krausz Endre	1912	109/9	"	Sallai L.-u. 32.
Ladányi Imre	1914	109/7	"	Sallai L.-u. 40.
Mendel Hermann	1920	5/6	"	Holló-u. 12.
Munk Károly	1918	9/7	"	Ujpest.
Mézai Mátyás	1909	105/2	"	Sikkósd
Mihály Ernő	1913	101/6	"	Tab.
Mayer Sándor	1913	107/3	"	Szombathely.
Molnár Ervin	1914	109/7	"	Ferenc-körút 23.
Mayer György	1919	9/5	"	Baross-tér 4.
Nuszbaum László	1912	108/35	"	Benczur-u. 5.
Neumann László	1915	109/7	"	Paulay Ede-u. 18.
Offner Béla	1917	106/10	"	Szövetség-u. 27.
Preis Roland	1910	103/2	"	Erzsébet-körút 51.
Révész József	1915	106/10	"	Elemér-u. 22.
Ravics Pál	1915	106/10	"	Desséffy-u. 43.
Rényi István	1911	109/9	"	Lovag-u. 16.
Rothbart László dr.	1912	108/38	"	Pasaréti-ut. 65/b.
Ries Tibor	1912	109/9	"	Endre-u. 6.
Richter Sándor	1917	102/1	"	Wahrman-u. 33.
Reich Andor	1922	3/4	"	Damjanich-u. 46.
Rosenthal Lajos	1914	101/30	"	Király-u. 88.
Sammner Tibor	1919	9/5	"	Király-u. 72.
Spitz Miklós	1913	108/38	"	Alsóerdősor 22.
Spitzer József	1904	109/42	"	Lujza-u. 1/b.
Steiner Dezső	1913	103/2	"	Coldömölk.
Stein György	1914	103/1	"	Izabella-u. 73.
Scheiber Ignác	1910	107/3	"	Coldömölk 26.
Schwarz György	1920	9 zlj.	"	Szarmyot-M.-u.
Szántó György	1917	3/2	"	Thököly-ut. 42.
Szűcs Frigyes	1914	109/7	"	Hold-u. 29.
Weinberger Antal	1914	101/52	"	Telepes-u. 9.
Weisz István	1912	109/7	"	Szt. István-kert 12.
Weisz Oszkár	1912	109/3	"	Népszínház-u. 26.
Weisz Jenő	1913	109/1	"	Aggteleki-u. 16.
Weisz Ernő	1914	107/3	"	Szombathely.
Vajda Jenő	1910	105/1	"	Péterffy S.-u. 7.
Zimmermann László dr.	1913	106/10	"	Ráth Gy.-u. 24.
Zweig Béla	1914	108/38	"	Kerék-u. 46.
Bachrach Tibor	1919	9/5	"	Wesselényi-u. 59.
Balázs György	1914	109/1	"	Sallai L.-u. 31.
Bischitz Ernő	1914	103/2	"	Szt. László-lakt.

Név:	Szül. év:	Száad:	Láger:	Pontos cím:
Bondy István	1913	109/7	"	Fürész-u. 70.
Feldmár László	1907	702/1	"	Bortalan L.-u. 26.
Fleischner István	1914	109/9	"	Szondy-u. 86.
Grün Andor	1913	109/9	"	Szigetvári-u. 1.
Gábor László	1909	109/9	"	Kiss J.-u. 14.
Hirn László	1911	101/8	"	Csengery-u. 62b.
Klein Tibor	1920	1/2	"	Klauzál-tér 16.
Koppel Rezső	1916	103/2	"	Vác
Krausz György	1914	109/7	"	Király-u. 70.
Kreiser Vilmos	1912	109/9	"	Révay-u. 6.
Pogány Miklós	1912	702/1	"	Szt. István-kert. 17.
Rosta György	1912	109/9	"	Bosnyák-u. 7.
Schäffer József	1914	109/7	"	Bajcsy Zs.-ut. 24.
Schwarz Imre	1917	108/35	"	Aranykő-u. 6.
Szántó Tibor	1909	109/9	"	Bocskay-ut. 42.
Spányi Tibor	1920	9/7	"	Jókai-u. 40.
Vajda Ferenc	1916	9/7	"	Somogyi B.-ut. 14.
Weisz Mihály	1916	103/3	"	Barcsay-u. 11.
Weisz Ottó	1911	109/7	"	Vörösmarty-u. 61.
Willinger Ignác	1908	106/4	"	Dohány-u. 59.
Grosz Alajos dr.	1912	101/27	"	Légrády K.-u. 12.
Haber Károly	1916	9/7	"	Szt. László-lakt.
Klein István	1913	109/7	"	Almásy-tér 17.

1948. június 21. és 22-én Oroszországból megérkezett munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Név	Szül. év:	Száad:	Láger:	Pontos cím:
Einhorn Miklós	1912	106/10	Nizsnij-Tagil	Csáky-u. 28.
Flatász József	1909	109/9	"	István-ut. 32.
Somló Tibor	1912	109/9	"	Paulay Ede-u. 1.
Ébert Géza	1919	3/2	"	Püsti S.-u. 33.
Rotschild Andor	1918	3/2	"	Verseny-u. 18.
Szirtes Papp György	1914	101/10	"	Légrády K.-u. 48/b.
Wiesel József	1919	V/4	"	Légrády K.-u. 22.
Wirth György	1919	3/3	"	Baross-u. 93.
Gottesmann Andor	—	—	—	Pocsaj.
Róthberger Miksa	—	—	—	Budapest.

DEGOB Információs Osztályának közlése (Budapest, VII., Bethlen-tér 2., I. 36.).

Oroszországban, Nizsnij-Tagil lágerben tartózkodók névjegyzéke:

Feldmann Géza	Budapest,	Schwarz József	Budapest,
36 éves, kereskedő		31 éves, kereskedő	
Kornfeld Dezső,	36 éves, pék	Schwarz László	Miskolc, 32 éves, kereskedő

DEGOB Információs Osztályának közlése szerint fentnevezettek egészségesek és rövidesen hazatérnek.

(Budapest, VII., Bethlen-tér 2., I. 36.).

Munkát a munkaszolgálatosoknak és a deportáltaknak!

Ha megbízható és szorgalmas munkaadó van szüksége, kérjük, közölje

a DEGOB-nál, Bethlen-tér 2. Tel. 224-866, 224-868, 422-945.

UTAZIK? Új és használt BŐRÖNDÖK,
hajókofferek, repülőbőröndök, retikülök
legelősszerű beszerzési forrása. **Saját műhely**
bőröndös, Népszínház-utca 21. Telefon: 135-033. Használt bő-
röndöt vesznek. (Szombaton zárva.)

Művészi siremlékek fekete svéd gránitból, egyes és
kottós eirra, nagy választékban
BOROS JÓZSEF, DOB-U. 2

Bazini máglyák

(Efejező közlemény)

Irtta: SZILÁGYI GÉZA

I.

A tizes években, még az első világháború előtt, külföldi bolyongásaim során, dr. Lahmann Henriknek sokszor okos, sokszor csak tetszetősen propagandisztikus ízű munkáinak olvasása eicsalt ennek a némelyek szerint zseniális, mások ítéletében sarlatán orvosnak a Drezda melletti Weisser Hirsch nevű fürdőtelepen gyári nagyzemként elterpeszkedő „univerzális” szanatóriumába. A kétezerrel is több vendég között sok volt a zsidó. Aki „pólishi”-nak pénz volt, hogy belépőjegy-válthasson a lömeggyógyításnak erre az igéretföldjére, megkapta, és semmiféle áldozathozatalra nem kényszerítették, sem *kaftánját* nem kellett levétetni, sem *pajezt* nem kellett levágtatnia, éppen oly szabadon járhatott, kelhetett, mint akár az a legelőkelőbb londoni szabók büvész-műhelyének szigorúan dívalos remekeit viselő angol arisztokrata-sarjadék, aki idült *köszvényétől* remélt megszabadulni valamelyik Lahmann-díjla néhány heles követésével. Lahmannnál nem ismerik a léghuzamot és nem ismerünk semmiféle előítéletet, ha pontosan fizet a vendég — mondotta egyik ottani orvosom. A Weisser Hirsch prospektusaiban lehetett valamelyes túlzás, de ez az állítás egyáltalában nem túlzott. Érdekes, hogy a zsidó vendégek hamarosan ráismertek egymásra, a végeláthatatlanul hosszú éttermi asztalok mellett egymás szomszédságát keresték, a szanatórium stábjának kis lársaságokba csoportosultak és még az ugynevezett „tilalmas” szórakozások alkalmával is egymás között „bűnöztek”. Ezen persze nem kell vérforraló orgiákat érteni, hanem csak azt, hogy együtt rándultak ki a közeli Drezdába és ott holmi alkohol-fogyasztással és lahmanni diétás étlapokról szigorúan számított *tulfészerezett, zsíros ételek* bekebelezésével vételek — a Weisser Hirschnek sokak számára súlyos lemondást jelentő étrendi szent törvényei ellen.

Egy ilyen drezdai bűnözés során ismerkedtem meg egy jóképű, kékszemű ifjával. Lahmannhoz küldte berlini orvosa, hogy a fizikai gyógy módok fufangos gépeivel és „gyógyaslat” diétával kiméletesen, de mégis eléggé erőlesen leszedjenek róla aggasztóan fölösleges sok-sok kilót. Ez a fiatalember, gazdag berlini bankár elsőszülött fia, bemutatkozáskor, az átlagos bemutatkozókiból kellemezen eltérve, majdnem *szótárgolva* ejtette ki nevét: Pösinger Jenyok. Nekem rögtön eszembe jutott, hogy Pösing, Bösing,

avagy Pezgnck, az akkortól, vagy tíz esztendővel az 1918. évi összeomlás előtt, még Magyarországhoz tartozó Bazin pozsony-megyei rendezett tanácsú várossal azonos, Pösinger tehát azt jelenti, hogy bazini. Mikor egy-két hét múlva már elegendő vétettünk közös drezdai kirándulások során az ellen, ami napközben szentség volt a Lahmann-sanatóriumban, és ez a diétát felrugó cinkosság más területeken is valamelyes bizalmasságot teremtett közöttünk, különös és különleges dolgokról értesültem. Pösinger újdonsült barátom családjában vagy ötszáz év óta az az apáról-fiúra, nemzedékről-nemzedékre örökölődő, el nem halványuló élő hagyomány járta, hogy a család egyik őse ama tíz éven aluli gyermekek „szerencsés” sorából való volt, mindössze tizenketten-tizenötön lehettek, akiknek Wolf Ferenc Pozsony-Szentgyörgy és Bazin grófja megkegyelmezett, ilymódon megmentve őket a *véróddban elmarasztalt bazini zsidóság egyetemes máglyahaláltól*. Ez a kisfiú, aki a családi hagyomány szerint állítólag a gyilkos lángok között gyermekeivel együtt mártír-halált halt Mózes ben Jákob Kohen rokonságához tartozott, a marcheggi zsidók közé került, kitanulta a szabómesterséget, Ausztrián át a 16-ik század közepén Lengyelországba vándorolt és ott családot alapított. Leszármazottjai a XVIII-ik század végén már Németországban éltek. A bazini máglyának falánk lángjaiból az utolsó pillanatban megmenekült ősök emlékét őrizte családi nevük: Pösinger. A múlt század már Berlinben találta őket. Meggazdagodtak, megokosodtak, különféle foglalkozásokban helyezkedtek el, de valamennyien *híven ragaszkodtak* őseik, pontosabban szölvá a bazini máglya-láng gyilkos tüzétől megmenekült *gyermek-ősök vallásához*. Egy alkalommal az én szerény iddogálásban és páccol hal evésében „büntársam” két pohár sör között hirtelen ilyenformán gyónt: „Érdekes, milyen erős a halottak hatalma. Az a tíz éven aluli kisgyermek, akit az utolsó perchen kapott kegyelem visszatartott az életben és aki csodálatosképpen elkerülte az életben maradtak kényszer-megkereszteltetését is, már régésrög meghalt, csontjai ismeretlen helyen porladtak valahol Lengyelországban, de még mindig uralkodik családjunkon. Sokszor csábították bennünket keresztény egyházak

ölebe, de a halott ránk vigyázott és a kísértés nem fogott rajtunk. Nem vagyunk, megvalom, templomjárók, közülünk sokan olvasni se tudunk héberül, de ösünkön át megtartott és megtart bennünket a zsidóságban és a zsidóságnak családunknak meg nem fogyatkozott öröksége, a *gyalázatos bazini zsidóégetés harminc máglyájának még mindig bennünk lángoló emléke*. Ez nem enged meg, hogy eltávozzunk vallásunktól, mert ha meglenünk, mi *vetnők máglyatüze* az a kisfiút, aki 1529-ben, családi krónikánk feljegyezte a dátumot, megmenekült és megmaradt zsidónak.”

Ezen a két pohár között megcselt hangos vallomáson asztali szomszédaink, zsidók is akadtak közöttük, bizony mosolyogtak és úgy vélték, hogy a fiatalur kissé becsipett. Én azonban úgy éreztem, hogy meghatóbb beszédet ritkán hallottam.

II.

Majd haterce könyvem 1944 nyarának elején Damjanich-utcai lakásomon fölfalta egy *gyujtó- és egy robbantóbomba*: e galád gyilkosok nemzetiségét vagy fajtát nem tudom. Amit ugyan nem sebhégesztő, de a fájdalommal csöppnyit enyhítésül meghagyott a két bomba a mocskos papírrongyok halmazából, annak egyik ékessége egy csodálatos épségben megmaradt könyv: Biró Lajosnak *A bazini zsidók* című regénye. 1921-ben adta ki egy bécsi vállaat, a *Pegasus*. (E vállalat mögött, ugyilatszík, *Hatvány* Lajos állott támogató mecenásul és az osztárak fővárosba került magyar emigráns-írók segítőjéül.) Biró Lajos, akiről most már olykor-olykor kissé fitymálva beszél az olvasottsággal meg nem terhelt tájékozatlanság, nemcsak a legkeményebb kardot fardhatatlan kalálékonyssággal forgató politikai harcosok egyike volt valamikor, az 1918-as októberi forradalomnak is forró-vérű és hidegszű bajvivója, hanem — esküszöm, hogy ez is sokat jelent — egy sereg olyan magyar novellának, nem filkolom, *erőtikus novellának* nemzője, amelyet ennek a műfajnak francia halhatatlansága, *Maupassant*, sem teremthetett volna meg különül és különbeknek. Mint uttörő novellistát a nyilvánosság előtt egykor szinte harsonaszóval ünnepelem Biró Lajost, a későbbi regényíró azonban noha érdeme szerint értékeltem, a novellistával egy szintre nem emelhettem. A bu-

szas évek elején azonban, amikor először, de nem utoljára, végigremegtem a bazini zsidók sorsát márványmondatokból, olykor hegymagasságu gulákba tornyosító történetén, nem szögyenem elragadtatásomat, a szeplőtlen elbeszélő-művészetben való gyönyörűségnek, az elbeszélés tragikus tárgyától felkorbácsoló erkölcsi felháborodásnak, a regény zsidó szereplőivel a rájuk szörnyűsödött halálfelelemben is, majd a máglyák tüzeiben való megdicsőülésükben is velük való vad együttérzésnek vilhára rázta meg testemet-lelkemet. Biró Lajos, nagyon ritkán mondok ki ilyesmit, mert *öregségemben már elfelejtettem hazudni*, ebben a félig ismeretlen művelén remekelt alkotott. Több mint husz esztendő múlva, néhány hete, újra elővástam ezt a szigorú, szinte kegyetlen szépségében, *Kleist* leltiróan zord *Michael Kohlhaas*-ának szédlő színvonalát és rettelencs feszítő erejét földidéző munkát. Nem tehetek róla, megint, még mindig, remeknek ítélem. Magyar nyelven a legzsidóbb munkák egyikének. Két mondatot kirok ebből az elűnt, új kiadást nem ért, — miért nem? — végül a csupa-szeny *Kolozsvári Bercsa* könyvmagylyára vetett könyvből. Örakkal az elháríthatatlan tűzhalál előtt így árad az égi szó az egyik halálra szánt zsidóból: „... Izráelnek addig kellett felvérzett lábakkal vándorolnia, botorkálnia és szenvednie, addig kell kihívnia újra meg újra, konok-sággal is, lázongással is, könynyelműséggel is, hittel is és hitetlenséggel is az embereket és a nemzeteket, amíg az igazságtalanság és a gyűlölet egészen el nem fogy és az *igazságosság, jószág és szeretet* be nem tölti az egész világot!”

És legvégül maga Biró Lajos ezekkel a hitvalló szavakkal bucsuzik az 1929-i *Auschwitzi-étől* nek, a bazini grófok városkájának áldozataitól: „Emberek voltak mindnyájan, sok hibával és sok fogyatkozással megterheltek. De most felemelte és megszénítette őket a *kiadásztottság, amelyet a bánat ad azoknak, akik hordozták*. Ellettük minden alacsonyosságát és kicsinyességét lerázták magukról, és egész lényével rájuk ragyogott az a nemesség, amely *rajta ragyog az igazságtalanul üldözötlen és az ártatlanul szenvedőn*.” Ezek a — nekem legalább — felejtethetlen szavak az egyedül örök, de legtrikább *szívbéli arisztokrácia* szent szótárából kerültek a barbár szentségtelen-ségtől végtelenül sokszor beszennyezett papírosra.

A Gyulai Izr, Hittközség

az *Auschwitzban mártírhalt* halt testvéreinek emlékére a temetőben 1947. évben emelt emléktáblánál június 20-án délután 5 órakor gyászünnepélyt tart.

Ugyanezen a napon lesz a deportálásban elhunyt *Lauter Sándor és neje, valamint dr. Lusztig Istvánné és Imre fia síremlékének felavatása is.*

Komlósné visegrádi szünidei nevelőintézete

ismét megnyílik. Előjegyzés: Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 6

Könyvek a mérlegen

Alexej Tolsztoj:
Ósi ut

A halott, pusztuló társadalom képviselői, támogatói és haszonélvezői az élet minden jelenségét pesszimistlikusan ítéli meg. Ennek a borúlátásnak a perspektivánélküliség az alapja: érzik, hogy nincs jövőjük, s ezért saját osztályukat azonosítva az emberiséggel, azt hirdelik, hogy reménytelen az élet, nincs értelme. Alexej Tolsztoj „Ósi ut” című novelláskötetében azokat az írásait gyűjtötte össze, amelyekben a forrongó, a forradalom előtt álló orosz uralkodó osztályok e képviselőit mutatja be: a kulturától megcsömörült földbirtokost, aki annyira értelmetlennek látja egész életét, hogy nem hisz már semmiben, önmagán kívül nem szeret senkit s ez az önzése megakadályozza, hogy boldog legyen azzal az asszonnyal, aki jóságot és megértést vár tőle. A kritikai realizmus szellemében rajzolja meg az anarchizmusba, rablásba és gyilkolásba tévedt parasztot, (Arohip) akire annyira rátelepszik a földesuri elnyomás, hogy nem lát más kiutat maga előtt, mint meggyilkolni gazdáját, aki pedig, mint egyén, mint ember, jót szeretne vele tenni. A bánatos lemondás, a hely és a körülmények megváltozásával, vad tivornyákba csap át a hatalmát vesztett osztály tagjainál. A Berlinbe menekült fehér ellenforradalmárok visszaéléseit, dőzsöléseit és mulatóságait „Fekete pütek” című elbeszélésében mutatja be. Alexej Tolsztoj ez írása is, formai szempontból, a legjobb francia „novellákra emlékeztet; szellemében és célkitűzéseiben állást foglal a nemzeti osztálytal szemben és — anélkül, hogy vezéreket fogalmazna — hitet tesz a szocialista társadalom mellett. A szomorúság, bánatos hangulatú kötet legderűsebb lapjai a szovjet ember harcát dicsőítik (Víz alatt, Iván Szudarev elbeszélései). Alexej Tolsztoj mint novellista is alkotó egyéniség, aki ismeri a szóalkotást, de a nevelés művészetét is. (Uj Magyar Könyvkiadó.)

Szergej Szergejev-
Cenzkij:
„Gyilkossági kísérlet”

Ennek a regénynek a címe és főleg címlapja, méltatlan Szergejev Cenzkij írásművészetéhez. Joggal keltette fel annak idején Maxim Gorkij érdeklődését. Becsületes szándéku realista regény ez, egy orosz kisváros életéről. A pszichológiai elemzés és a hiteles helyzetrajz még ma is lekötö az olvasó figyelmét. (Uj Magyar Könyvkiadó.)

Elmar Grin:
„Délről fúj a szél”

A hazai olvasó részére különösen érdekes ez a regény, mert keresztmetszetet adja annak a fejlődésnek, amelyen a finn parasztság az elmúlt háború alatt keresztliiment. Hitler ügynökei a finn parasztokat a Szovjetunio ellen uszították. Sok-sok kiábrándulásra volt szükségük, míg végül észrevették, hogy helyzetük javítását, sorsuk megváltoztatását nem „fegyvertársaitól” várhatják, hanem a Szovjetuniótól. (Uj Magyar Könyvkiadó.)

(GERVAI)

Sásdi Sándor:
Egy asszony elmegy

Sásdi Sándor, aki két év óta egy faluban él és távol van az irodalmi élet zajától, minden esztendőben elküldi önkéntes számkivételtségéből a maga értékes ajándékát az olvasóknak. Az idei ajándék: az *Egy asszony elmegy* című regény (Dante-kiadás), amely alighanem fordulatot jelent Sásdi Sándor írói pályáján. A *realista regényíró*, aki emellett mindig költő maradt s bánatosan tudta összeegyeztetni a valóságot a költészettel, most *analitikus regényíróként* lép a közönség elé, de úgy, hogy lélekboncoló tevékenysége nem megy realizmusa rovására. Ugyis mondhatnánk, hogy Sásdi Sándor, aki eddig inkább a külső realitások iránt érdeklődött, ezentúl a *lelkéregüléseket ugyanúgy ábrázolni akarja*. Ez a törekvése már a legelső alkalomkor teljes sikerrel járt, pedig nehéz és bonyolult feladatot vállalt, amikor egy gyilkos asszony „rehabilitációját” tűzte ki írói céljául és azt bizonyítja, hogy lehet valaki — gyilkos és a legtisztább ember egyszemélyben. Kétségtelen, hogy az *Egy asszony elmegy* hősnője ilyen tiszta gyilkos. Majdnem azt kellene írunk: nem is lehetett másképp, mint hogy gyilkolt. Várossággal a tisztaságához kellett a gyilkosság. Sásdi Sándor lélekani bravarral oldotta meg, amire vállalkozott. Nagy regényt kapunk. A modern magyar regényirodalom időálló alkotással gyarapodott. Sásdi Sándor írói rangja pedig újabb emelkedést mutat. (—E)

Ágytoll — ágynemű

S I R K Ö
ADLERNÉM á r t i r t á b l á k
J u t á n y o s á r o n
S o m o g y i B é l a - á t t.Exhumálják a pozsonyligetújfalui
(Petrzalkai) deportáltak sirjait

A deportáció egyik legszörnyűbb állomása Pozsonyligetújfalui (Petrzalka) volt. Száz és száz Magyarországról elhurcolt deportált pusztult ott el, akiket három nagy tömegsírba hantoltak.

Mint most a *Deportáltak Gondozó Országos Bizottság*ot a JOINT bratislavai intézménye és az ottani Szentegylet értesítette, tízenyolc, betegség következtében a felszabadulás után elhunyt deportáltat külön sírokba helyeztek. Az elhantoltakat június végén exhumálják és a bratislavai rabbinátus által megvett pozsonyligetújfalusi temetőrészben új külön sírokba örök nyugalomra helyezik.

Közljük a tízenyolc külön sírba elhantoltak névjegyzékét. A bratislavai Szentegylet felszólítja az érdekelteket, hogy amennyiben az elhunytak hazaszállítását kívánják úgy új sírba helyezésük előtt ezen óhajukat jelentésük be. Jelentkezés: DEGOB, Bethlen-tér 2.

Agal Pál, közlelbbi adatok nincsenek.

Breuer György, szül. 1924 V/15. Mezőkövesden, lakott Budapesten, Munkás-u. 13., szülei Breuer Ármán és Helena.

Einhorn Ábrahám, szül. 1916 I. 23. Ungváron, utolsó lakhelye Budapest, VI., Dob-u. 82. I. 10., szabó, anyja Einhorn Regi.

Fekete Miklós, szül. 1896 IX/14. Miskolcon, lakott Budapesten, VIII., Róka Szilárd-u. 28., magánhivatalnok, szülei Schwarcz Sándor és Neumann Fanni, felesége Osztatiz Aranka. Forisch Dezső, szül. 1885 VI. 29. Losoncon, lakott Mezőkövesden, Dávid-u. 29., magánhivatalnok, szülei Forisch Lajos és Putra Hermína.

Grausz Jakab, szül. Budapesten, lakott Margitszigeti gyógyfürdő, közlelbbi adatok nincsenek.

Hecht József, lakott Újpest, Rákóczi-ut 27., felesége Hecht Éva, közlelbbi adatok nincsenek.

Jónap Béla, szül. 1902 III/9. Tiszalúcra, lakott Bp., VI., Podmaniczky-u. 79., szülei Jónap Ignác és Kluger Sarolla.

Kalmár Pál, szül. 1927 VII. 12. Bp., lakott Budapest, VI., Vörösmarty-u. 49., fogl. asztalos, anyja Fuhrmann Antónia.

Keleti Jenő Tibor, szül. 1899, lakott Csepel, Kikötő-u. 24., fogl. Weiss Manfréd mechanikusa, szülei Keleti Gyula és Hás Mária.

Major István, szül. 1927 V/6. Bp., lakott Budapest, Bakáts-utca 6., szülei Major Nándor és Munk Terézia.

Mándi István, szül. 1901 VIII/4. Nyírbátorban, lakott Bp., Ezredes-u. 14., gépészmérnök Ganz és Ts-nál, anyja néh. Kaufmann Malvin.

Neményi Béla, szül. 1899 VIII/1. Kassán, lakott Bp., VII., Erzsébet-körút 18., technikus, szülei dr. Neményi Vilmos és Munk Franciska.

Neufeld Lajos, szül. 1896 IX/2., lakott Bp., VII., ismeretlen utcában, fogl. gyári technikai hivatalnok, leánya Veronika, lakott Bp., ism. utca, szülei Neufeld Ármán és Kolm Aranka.

Sonnenfeld Márkus, szül. 1899 VII/18. Sempén, lakott Bpest, VIII., Népszínház-u. 47. H. 5., kereskedő, felesége Hermann Jenő.

Szanyog Ottó Géza, született 1900 II/28. Felsőzszegen, lakott Bp., V., Benczur-u. 2. magánhivatalnok, szülei Szanyog Sándor és Engel Irén.

Vidor (Weisz) Oszkár, szül. 1899 XII/11. Bp., lakott Bpest, IX., Rádai-u. 26., szülei Weisz Manó és Wilhelm Olga, felesége Turn Erzsébet, Bp., VII., Akáca-u. 7., textákereskedő.

Weisz Lipót, szül. 1897 V/31. Bp., lakott Bpest, VIII., Rákóczi-ut 23., pincér, szülei Weisz Benedek és Magner Malvin.

Tisztelt Hittestvérünk!

Értesítjük, hogy Mártírjaink emlékeztetőre 1948 június 29-én, kedden (szóván 22.) tartottuk meg az évi ünnepséget. Hátfőn, 28-án az esti órákban kezdődött a Cheva-Szav Származ. Kezdetül reggel 5 órakor Tűzoltómozd. 7 órakor reggeli irra. Kb. 8 órakor kivonulás a temetőbe. A gyászünnepség tartalma alatt az éleltek zárva tartandók. Kedden egész nap bék. Azok a hittestvéreink, akiknek hozzátartozói még nincsenek beírva a Mártyírkönyvbe, sziveskedjenek adataikat leadni.

Hittestvéri üdvözléssel:
Bálasszgyarmati Izr. Szent Egyet.

Az egri Izr. Szentegylet

közi az Egerből elhurcoltak és mártírhaltak hozzátartozóival, hogy az évi Járzhét június 28-án lesz és az ezt megelőző napon, június 27-én, vasárnap d. e. 11 órai kezdettel a mártír iskolásgyermekek emlékműve előtt az iskolaudvaron és a temetőben (kedvezően idő esetén a Kulturházban)

gyászünnepélyt

rendez, melyre a hozzátartozókat ezuton tisztelettel meghívja és szeretettel várja az

Elnök.

ÜZLETEK

EXPONÁLT helyeken felosztva is előnyösen kaphatók FELLNER Szt. ISTVÁN-körút 32

Megalakult a Pesti Izr. Hitközség dolgozóinak M. D. P. csoportja

Most, hogy a két munkáspárt egyesüléséből megszületett a Magyar Dolgozók Pártja, a pesti hitközség és az Országos Iroda dolgozói is elérkezettnek látták az időt arra, hogy megalkalítsák a Magyar Dolgozók Pártjának helyi szervezetét. A szervezet alakuló ülése június 16-én volt. *Schächter* Imre nyitotta meg az ülést, üdvözölve dr. Dávid Ferencet, Lelkes Sándort, a párt kiküldöttét, *Lelkes* Sándor a VII. kerületi végrehajtó bizottság nevében üdvözölte a megjelenteket és kérte, hogy munkájukkal támogassák a Magyar Dolgozók Pártját. Dr. Dávid Ferenc felszólalásában kijelentette, örvendetesnek tartja, hogy épp a mai időkben alakul meg egy egyház keretében a Magyar Dolgozók Pártja. Meggyőződése, hogy ez a pártszervezet hívatásának magaslatára fog emelkedni. A budapesti zsidóságban meg kell gyökereznie az MDP-nek a szellemét, előrehaladó ideológiáját meg kell ismertetni velük és az építő demokrácia útján haladni, azon az úton, melyben a közös érdekekkel rendelkező osztályok között megszűnik a különbség, azon az úton, amely elvezet a szocializmushoz. Az alakuló ülés egyhangúlag megválasztotta a héttagú ideiglenes pártszervezeti vezetőséget. Dr. Benedek László, a pártszervezet elnöke székfoglaló beszédében hangsúlyozta, biztos abban, hogy a hitközség most ujonnan megválasztott demokratikus elnöke *Stöckler* Lajos szeretettel látja a szervezet megalakulását és tudja, hogy arra mindig számíthat a demokráciáért vívott harcban. *Domonkos* Miksa a hitközség dolgozóinak nevében üdvözölte a pártszervezet kiküldöttét. Dr. *Biedermann* János a Zsidókérdés Bizottságának elnöke a Joint dolgozóinak nevében üdvözölte az új alakulást. Az ülés az Internacionálé hangjaival ért véget.

Mártir emlékműavatás

A nádudvari orth. Izr. Hitközség a nádudvari és tetéleni mártírok emlékművének felavatása

Június hó 4-én délelőtt 11 órakor lesz, melyre a hozzájárulókat és érdeklődőket szeretettel meghívja a Hitközség vezetősége.

Mártiremlékműavatás Sárobgárdon

A sárobgárdi Izraelita Hitközség és nyakönyvi kerülete,

elhurcolt és munkaszolgálatból vissza nem tért mártírjainak emlékművét

június 29-én, d. e. 1612 órakor évorduló ünnepséggel ünnepelné fel. Érdeklődőket és hozzájárulókat szeretettel várja az emlékmű bizottsága.

Bármilyen ütemmunkát

vállal fiatal, megbízható nő. Üllői-út 95. III. 70. Keller.

A budai mártírok emlékműve

A budai hitközség június 20-án, vasárnap délelőltől mártírjai emlékének áldozott. Két szép emléktáblát állított fel a hitközség két templomában, ezenfelül a mártírok neveit és fontosabb személyi adatait örökítette meg a régi zsidó Mémor-könyvekhez hasonló emlékkönyvekben. Ezeket ugyancsak a templomokban őrzik. Az emlékműveket vasárnap avatták fel a hitközség templomaiban, két mártír rabbi: dr. Vidor Pál és dr. Takács Pál emléket megörökítő, valamint a hitközség korábban elhunyt nagynevű főpapjának, dr. Kiss Arnoldnak emlékeztére szant külön márványtáblákat is.

Az ünnepség az ujlaki templomban kezdődött, ahol dr. *Benoschofszky* Imre főrabbi mondott magasszárnyalású emlékbeszédet. Beszédében a következőket mondta: „Nem Isten akarata volt mindaz, ami történt, hanem az Isten ellen lázadóké. A természetet ura az ember kékének nem vastör vényt, hanem tanítást adott. Az emberek nem követelték a tanítást, jobban gyűlölték felebarátjukat, mint ahogy önmagukat szerették. Hogy ártatlanok milliói veszték el, azért a bűnös ember felelős, nemcsak aki tette, hanem az is, aki tette cinkos némasággal.”

Dr. *Benoschofszky* Imre főrabbi beszéde után az ünnepség a lágymányosi templomban folytatódott, ahol dr. *Klein* Miklós rabbi emlékeztetett meg a közel mártírjairól, melyszántó beszédében. Az énekrészeket a tradicionális gyászszolozsmák interpretálásával, *Sirota* Sándor főkantor zeneigazgató adta elő nagy művészettel, az *Alpár* Ignác vezetése alatt álló vegyeskar kísérelével.

Üdüljön! Nyaraljon!

Mátrafüreden

az orth. kóser SCHWARTZ penzióban. Telefon: 6.

Székely Emil

Brilláns, ékszer, aranyat, ezüstöt. Örök vesz esztétikus és plad.

Zománcozott,

háromlappos villanytűzhely és egy hatlappos rádió eladó, Zsitvay Leó-u. 18., Iszt. 3.

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ

Telefon 222-223. CONTACT porral írt poloskát garanciával, szobánként 30 Ft-tól. Kórházak, penziók, szállodák karbantartása

Szönyegek

vétel — eladás UNGAR Király-utca 14. Rákóczi-út 42.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI

Somogyi Béla-út 3/c.

Somlyó Zoltán emléktáblájának leleplezése

Kedden délelőltől leleplezték le *Somlyó* Zoltánnak, a kiváló magyar zsidó költőnek az emléktábláját, a Kruspér-utca 5/7. alatti épület falán. Ebben a házban lakott éveken keresztül *Somlyó* Zoltán, itt nyomorgott és nélkülözött, s álmódolt a költői halhatatlanságról, amely e forró nyári délelőttön ebben a formában meg is valósult. *Füst* Milán, a Magyar Írószövetség nevében mondott emlékbeszédet *Somlyó* Zoltánról és drámai szavakkal idézte fel a költő tragikus életét. *Goda* Gábor, a székesfőváros nevében vette át az emléktáblát, s párhuzamot vont *Somlyó* Zoltán társadalmi és a mai nemzedék között: akkor túrték, hogy ez a nagy költő nyomorgjon, a mai kulturpolitika azonban támogatja az írókat. *Peterdi* Andor a Petőfi Társaság nevében szólalt fel: annak az irodalmi társaságnak a hódolatát hozta az emléktábla elé, amely a múltban a reakciós vezetői hibájából nem méltányolta *Somlyó* Zoltán nem mindennapi tehetségét. Befejezésül *Barabás* Tibor, az Írószövetség nevében adta át megőrzés végett az emléktáblát a fővárosnak.

Az indiai zsidóság központi tanácsot alakít

A kalkuttai zsidó szövetség elhatározta, hogy megszervezi az indiai zsidóság központi tanácsát. Az előkészületek kedvező mederben haladnak előre. A terv szerint a központi tanácsban helyet foglalnak majd: Bombay, Kalkutta és Dél-India képviselői. A bombay-i központi zsidó iroda és a kalkuttai zsidó szövetség csatlakoztak a Zsidó Világkongresszushoz és remélik, hogy ha a központi tanácsot a kellő időben megalakítják, az indiai zsidóság is képviselheti magát a Zsidó Világkongresszus Montreuxban, június 27-én kezdődő második ülésszakán.

A rákoskeresztúri temetőben felállítandó emlékmű

A rákoskeresztúri izr. temetőben felállítandó mártíremlékmű bizottsága másodizben pályázatot hirdetett a temetőben felállítandó emlékmű terveinek beszerzésére, azonban a bíráló bizottság egy tervben sem találta meg a kiíró közület elgondolásának és a pályázati kiírás értelmének leleplezését. Ezért díj kiadását nem javasolta, azonban négy olyan terv jutalmazását ajánlja, amelyekben érdekesebb gondolatok fedezhetők fel. Ezen tervek jegyzőit a következők:

Vajda Zsigmond és *Sebbők* Imre közös terve,

Hermányi István terve, *Diamant* Róbert, *Flóris* Norbert és *Mácsai* János közös pályamunkája,

Wessely Vilmos egyik pályaműve.

Az emlékmű bizottság június 17-én tartott ülésében a zsűri javaslatát elfogadta.

BUTOROZOTT utcai központi jutása kls szoba diák, esetleg felnőtt részére kiadó. Megtekinthető 5-7 órakor. II., Habsburg-u. 1. IV. 2.

Szabadsághegyen, a NOÉMI penzióban, Felhő-u. 11. alatt

elkövetendő ellátás, hatátnas úsparkban folyóvízes szobák. Fiatal leányok üdülése. Továbbá Agancs-u. 3-ban ujonnan berendezett

gyermekotthon

pedagógus és orvosi közreműködéssel. (Az orth. rabbiság felügyelete alatt.) Tel.: 16-18-12.

Orth. középkoru,

háztartásba elhelyezkedne. Szondi-u. 40. III. 23.

FIATAL házaspár keres egyházas összkomfortos lakást vagy különálló lakóházat. „Sürgősen” jellegre Boroshoz, Andrassy-ut 54.

UTCAI BUTOROZOTT SZOBA

kóser ellátással kiadó. Podmaniczky-utca 37., II. emelet 7.

Magaslatti üdülőhelyen

hathetes nyaralást nyújtának teljes ellátással középkoru nőnek, aki két-ötök részére a főzőt vállalná. Földes Tiborné, Pásztó.

PFIMA mindenek szakácsné, perfect főzőnő, azonnalra felvétetik. Jelentkezés 6-9-ig Szekeres kézmunkaüzlet, Rákóczi-út 63.

ANGOL, francia, benthát, fordított, levelezés, esetleg nyaralóban vállalkozó asszony. „Referencia” jellegre „Uj Élet” kiadójában.

HÁZVEZETŐNŐ felvétetik egy magányos ur háztartásának vezetésére, vidékre. Cim: VIII., Bezerédi-u. 6. II. 30. Pallerné.

DOLGOZÓ, magányos nőnek szoba üresen vagy butorral kiadó. Megtekinthető 3-7-ig Nefelejts-u. 56. II. 10.

Butorozott szoba dolgozó fiatal nőnek kiadó. Hernád-u. 40., II. 22.

Alakuló közgyűlés

A Magyarországi Izraelita Kántorok, Temploménkezők, Szeretési Alkalmazottak Egyesülete (alakulóban) f. évi június 16-án a Pesti Izr. Hitközség Fiuárvaházának diszternében tartotta alakuló közgyűlését. A Hatikva elneklése után Klein Sándor, a kilenc tagú előkészítő bizottság nevében felkérte Egyedi Benőt, a kántorok nesztérát, hogy korelnökéül vezesse a közgyűlést. Károly László felolvasta az alapszabálytervezetét, amelyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. Speiser Márton olvasta fel a jelölési bizottság listáját, melyet a közgyűlés litkos választással hagyott jóvá. Elnökké választották Lineczky Bernátot, társelnökök lettek Fisch József, Klein Sándor, Lóránd Márton, (Pécs). Alelnökök: Fenákel Miklós, Stern Izidor, főtitkár: Speiser Márton, ügyész: dr. Egyedi Mária, titkár: Pollák Sándor, jegyző: Stomovits Hermann (Kőbánya), háznagy: Wosner Major, pénztáros: Groszmann Miksa. Ellenőrök: Károly László, Kollmann Jenő, Sugár Frigyes. Az intézőbizottság tagjai lettek: Alter Miksa (Óbuda), Blas Zsigmond, Dán Gábor, Fábian László, Goldstein Sámuel (Károly), Gottschall Jakab, Gruber László (Hmvasárhely), Guttman Hermann, Havas Sándor, Lindenfeld Andor, Löbl Béla (Győr), Pollák Mózes, Rosenberg Ernő (Kaposvár), Sebő László, Stern Márton, Schumann Henrik (Makó), Tennenbaum Dávid, Lineczky Bernát főkántor-zeneigazgató elnöki székfoglaló beszédében ismertette az egyesület célkitűzéseit. Stern Izidor és Lóránd Márton felszólalása után a közgyűlés a Himnusz hangjaival éri véget.

A „Goldmark Károly” zeneiskola évrő évré hangversenyei

az V., Fürst Sándor-u. 21/b. sz. alatti kultúrteremben:

Június 24-én, esütőütköz: Mozart: Zaide című operája és áriák Donizetti, Händel, Bizet és Goldmark műveiből.

Június 30-án, szerdán: Händel: Acis és Galatea című pasztorjátéka, továbbá együttesek és kórusok Jommelli, Buononcini, Palestrina, Lasso és Szellényi műveiből, vezényel: Fraknói Károly karnagy, közreműködik: Palotai Erzsébet és Fekete Rezső, mint vendég, továbbá Fényes Gizella, Mehler Hella, dr. Blau László, Nemes Zoltán, Waldmann Tibor és az iskola kamarakórusa.

Az előadások kezdete délután 4/6 órakor.

HIREK

— **Üldözöttek amerikai határátelki követelésének zárlat alóli feloldása.** A Magyarok Világszövetsége (Budapest, V., Nádor-utca 12.) a newyorki Magyar Főkonzulátus átirata értelmében felkéri mindazokat, akik örökösödési, esetleg más vagyoni jogi követeléseiket a múltban a Kivándorlókat és Visszavándorlókat Védő Iroda közreműködésével költöztetési hatóságainak útján rendeztették és a volt náci uralom alatt üldözésben voltak, hogy határátelküknek zárlat alóli feloldása iránti igényük érvényesítése végett 30 napon belül bármely hétfő, szerda, vagy pénteki napon délelőtt 9—11 óra közti időben személyesen, vagy levél útján jelentkezzenek.

— **Vihar Béla kitüntetés.** A Magyar Tudományos Akadémia és a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium évről-évre kitüntette az ország különböző részeiben működő 16 pedagógust. A kérezerfordított díjak odaítélésénél tekintetbe vesztik az illető pedagógusok nevelői és irodalmi munkásságát. Az ez évben kitüntetett pedagógusok sorában ott találjuk Vihar Bétát, a Wesselyi-utcai államilános elemi iskola kiváló igazgatóját, akinek a szovjet-jiddisön költészetéről írott könyv munkája, valamint pedagógiai és irodalmi munkássága kapta megérdemelt jutalmát e kitüntetésben. A jutalmakat június 20-án adták át a Magyar Tudományos Akadémián ünnepélyes formák között az Akadémia elnökségének, a Pedagógus Szakszervezet és a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium küldöttségének jelenlétében.

— **Dr. Vázsonyi Vilmosné előadása.** Egy fiatalon elhunyt, nemesen gondolkodó férfiról, dr. Vázsonyi Jánosról beszélt az, aki mindenkinél jobban ismerte, mindenkinél jobban szerette, az édesanyja. Dr. Vázsonyi Vilmosné június 27-én, vasárnap délelőtt 11 órakor emlékezik dr. Vázsonyi Jánosról a Fészek klubban.

— **A Szocialista-Gionisták (Ichud-Mapáj) Pártja június 28-iki összejövetelén** (Fürst Sándor-utca 21/b., d. u. 6 óra) Péterfi Endre mondja el elmaradt előadását Izrael hadseregéről. Beszámolót Halász Sándor tart.

— **A romániai zsidóság új országos főrabijá.** Dr. Alex. Sofran, a bukaresti zsidó hitközség főrabijá tudvalevőleg elhagyta Romániát és a hitközség többszöri felhívása ellenére sem tért vissza. A disszidálás folytán megüresedett főrabbi tisztségre a bukaresti zsidó

hitközség új főpapát választott. A rabbiválasztó gyűlés június 9-én gyűlt egybe, amelyen nagy szótöbbséggel dr. Moses Rosen rabbi választották meg a bukaresti egyben a romániai zsidóság országos főrabijává.

— **Tóra-avatás a lágmanyosi templomban.** Savuot ünnep első napján lélekemelő ünnepség keretében vette át a Budai Hitközség lágmanyosi templomkörzete a Joint új díszes Tóráját. A templomkörzet vezetősége és a körzet egész közönsége a meglevő Tórakkal ment az új elébe. Majd a frigszekerény előtti mennyegzői sátor alatt vették át a Tórát. Dr. Klein Miklós rabbi a szinági ige fogadáshoz hasonlította az ünnepi és nagyjelentőségű ajándékot. Kiemelte, hogy végre ott tarthatunk, amikor már nemcsak anyagi támogatásnak tudunk örülni, hanem tisztá szellemi ajándékot, szent örömmel fogadunk. Majd ünnepi dalokkal kísérték az új Tórát és feldíszítve helyezték el a frigszekerénybe. Ünnepélyes gyűlés héber és angol nyelvű levélben köszönte meg a szent ajándékot a Jointnak.

— **A Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezete közli,** hogy az 1948—49-es tanévre megválasztandó szociális igazgatósákkal kapcsolatos kérdéseket június hó 24-től július hó 31-ig kell beadni a szervezet irodájában. Aká kérdésivel fenn jelzett időpontban nem adott be, az összetartandó igazgatóságok nem vehet részt. Kivétel képeznek a leendő — első évre beiratkozó — egyetemi hallgatók. Az igazgatóság pontos időpontját későbbi közleményben fogjuk az érdekeltek tudtára adni.

Az Intézőbizottság.

— **Apa — és fia.** A butlapesti tankönyvteli tanulmányi versenyen, a 15 vegytani dolgozat írói közül, Ernst Lajos Erik, a Pesti Izr. Hitközség gimnáziumának VIII. oszt. tanulója nyerte az első díjat. A kiváló tehetségi diák édesapja, dr. Ernst Zoltán kórházi főorvos, egyetemi tanársegéd, nem érhetette meg fia tehetségének kibontakozását. 1944 októberében cipősték el és hónapokig keresztlül gyötörték a különböző haláltáborokban, míg végül Theresienstadtban meghalt. Dr. Ernst Zoltán 64 tudományos munkát hagyott hátra. Rockefeller stipendiummal 8 hónapig volt Amerikában, ahol együtt dolgozott professor Bantinggal, az insulin feltalálójával. Mélyérzésű zsidó volt, aki ingyen gyógyította a szegény beteget. Fia, Ernst Lajos Erik, martir-

halált halt édesapja nyomdokain jár és tudományos pályára készül.

— **Mártírelméltatás avatás a zsidó gimnáziumban.** Június 20-án tartották a zsidó gimnázium 1928. évben végzett növendékei 20 éves érettségi találkozókat, ez alkalomból emléktáblán örökítették meg 24 mártírhaltalt halt volt osztálytársuk nevét. A kegyeletos ünnepséget Widder Salamon tanár, volt osztályfőnök nyitotta meg, megrázó szavakkal emlékeztetve, volt szeretett tanítványairól. Dr. Salgó László rabbi, aki ugyancsak a volt osztálytársak közül való, avatta fel az emléktáblát, majd Grünwald Fülöp, a gimnázium igazgatója vette át az emléktáblát.

— **Gyászistentisztelést.** A Bész Smüel imaház (Bpest, Thököly-ut 83. sz.) folyó hó 27-én, vasárnap d. e. 11 órakor, a mártírhaltalt halt zsidó véreink emlékére elrendelt Szivan 20-i gyásznap alkalmából, ünnepélyes gyászistentisztelést tart. Az emlékbeszédet Schück Jenő István-kész-százados, az imaház rabbija tartja. A gyászünnepeket keretében indítja meg az imaház nagyszabású akcióját, egy monumentális emlékmű létesítésére, mely az újjáépítendő templom előcsarnokában kerül felállításra.

— **Újjáépített imaház.** Schuwuot első napján avatta fel a „Hazkáráh Egyet” újjáépített imaházát. Felavatásra került Vajda Miklósné emlékére, férje és leánya által adományozott: Párholet, asztal- és szőszékalkaró, értékes művészi kivitelű garnitúrája. Továbbá néhai Gerendai (Grünfeld) Henrik előjáró özvegyének és gyermekeinek: frigszekerény előtti szép szőnyegadomány. Összint kegyeletéről tett tanúságot az egyesület azzal a szép márványtábla elhelyezésével, mely az egyesület huszonöt éven át áldásosan működő elnökének érdemeit hirdeti és mártírhaltatának emlékét időtállóan őrzí. Domán Ernő rabbi avató beszédében méltatta a hűvek egyetemes áldozatkészségét, majd az ebben is példát mutatóan előjáró Bányaí Oszkárnak, az egyesület elnökének átnyújtott egy erre az alkalomra a vezetéség által aláírt héber szövegű okmányt, a teljesen felújított imaház harmónikus, állítható kellő együttes hatását. Tauszig Béla építész mérnök bencélt tervező művészetét dicséri. Esti ima keretében Domán István rabbijelölt tartott az ifjuság nevében zsidó önértéket keltő beszédet. A másnapi mázkirt is az ifju rabbijelölt vezette be osztályban elismerést kiváltó szónoklatával.

Balatonszárszón

WINKLER orth. kóser penziója. Strand és vonat mellett.

SIRKÓ LÓWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállóánál) Leszállított árak! Tel.: 160-573.

KERESEK 2 személyes háztartásom részére, vidékre, megbízható házzvezetőt. „Szombat-larló Sch” jellegre a kiadóba.

— **Sajtófogadás az Ichudban.** Izrael Feniger az Ichud Olami európai főtitkáranak budapesti tartózkodása alkalmával az Ichud Mapáj Teleki Pál-utcai pörthelyiségében sajtófogadást rendezett, amelyen a demokratikus magyar sajtó képviselőinek a kérdéseire dr. Dénes Béla és dr. Szónyi Géza válaszoltak. Izrael Feniger hosszabb beszédben ismertette a zsidó állam kül- és belpolitikai célkitűzéseit, az imperialista hatalmak elleni harcát és a demokratikus erőkkel való együttműködését. A zsidó nép harca, — fejezte be tájékoztató jellegű felszólalását Izrael Feniger — felszabadító harc, mert célja egy szocialista zsidó köztársaság megteremtése és megszilárdítása a zsidó állam keretén belül.

— **Barmicvo.** A Budai Hitközség érdemes szertartási előjárójának, Nagy László Józsefnek Béla fia, az elmúlt szombaton járult először a Tóra elé az újlaki templomban. A rendkívül tehetséges és erős zsidó-érzésű bar micvo ifju nemcsak a sörös prófétai szakaszt recitálta az ősi dallamon, hanem a heli szakasz-részt is maga olvasta fel a Tórából, teljes szabotossággal. Dr. Benoschofsky főrabbi avató beszédében utmutatást adott arra, hogy miképpen kell a hagyományokat a modern életbe beilleszteni, ami a felavatott számára ily vallásos életű szülők mellett könnyű feladat lesz.

— **A Budapesti Talmud Egy-
let június 20-án tartotta 96-ik
évi rendes közgyűlést.** A nagy előadóterem - zsúfolásig megtelt a pesti zsidóság tagjaival. Schwarcz Sándor, az egylet elnöke köszöntötte a nagyszámu jelenlevőket és ecsetelte a felszabadulás óta kifejtett hatalmas munkát, mellyel a vezetőség ezen nagyműű és magaslatos hivatású egyesületet a romokból újra életre bívta. Az előjáróság jelentéséhez nagy elismeréssel szólhat hozzá: Steiner Marcell a Chevra Kadisa elnöke, Frenkel Jenő, a Mizrahi országos elnöke, Brenners Ignác, Tauszki Arthur, dr. Kertész Adolf, Lefkovits Armin, Wiesner Albert, Frankel Lajos, dr. Ungár Sándor, dr. Riegler Bernát, akik mindnyájan köszönetüket fejezték ki a vezetőség tagjainak, az általuk kifejtett lelkes és küzdalmes munkáért. A rendkívüli nivós közgyűlés a Hatikva elnökletével ért véget.

— **Cionista nagygyűlés Szege-
den.** A Magyar Cionista Szövetség szegedi helyi csoportja június 15-én, a Szegedi Izr. Hitközség nagytermében mintegy 500 főnyi közönség részvételével nagygyűlést rendezett. Megnyitóbeszédet Stern Márton, a Szegedi Izr. Hitközség elnöke mondott, majd Dénes Dezső, a Szövetség szegedi helyi csoportjának elnöke beszélt. Dr. Szónyi Géza, a Jewish Agency kiküldöttje Izrael politikai, gazdasági és katonai helyzetét ismertette,

a megjelentek feszült érdeklődése mellett, majd kérdésekre adott válaszokat. A záróbeszédet dr. Frenkel Jenő főrabbi tartotta. A nagyszerű előadás a Hatikva hangjaival fejeződött be.

— **Kántor vendégszereplés a Rumbach-utcai templomban.** Június 25-én, pénteken és 26-án, szombaton a Rumbach-utcai templomban Klein Miklós, volt székesfehérvári főkantor látja el az istentiszteletet a kántori teendőket.

— **Az Izraelita Felekezeti Alkalmazottak Egyesületének** elnöksége Vajda Zsigmond vezetésével, küldöttségben kereste fel a Pesti Izraelita Hitközség, illetve az Országos Iroda elnökségét és támogatást kért a felekezeti dolgozók érdekvédelmének szakszervezeti alapon való elintézésére, hogy az lehetőleg a felekezeti autonómia keretében mielőbb megvalósuljon. Stöckler Lajos elnök a legmészebbmódon biztositotta támogatását a felekezeti dolgozók minden kérdésében és személyes segítségét és közreműködését is kijelölték helyezni. Domonkos Miksa ügyvezető a nála megjelentek előtt hasonlóképpen hangzottak az IFA egyesület célkitűzései felele kíváncsiság megerősítésének fontosságát, nála a felekezeti dolgozók minden kategóriája meg fogja találni a maga érdekvédelmét. Az IFA elnöksége a budapesti nagy intézmények vezetőségénél is hasonló célból fog tisztelegni. Az egyesület közli, hogy a Magyar Cionista Szövetség intézményi csoportjával való megalapodás alapján, üdülési akciója Keszthelyen folyamatban van, jelentkezni lehet még az egyesület irodájában, VII., Sip utca 12. sz. alatt.

**AZ EGRI IZR. SZENTEGY-
LET közli, hogy az egri
martirok Jahrzeitja június
28-án lesz.**

— **Gyászistentisztelet és emlékműavatás Zalaegerszegen.** A zalaegerszegi Izr. hitközség vérrokonhálalt halt testvérei emlékére július 4-én, délelőtt fél 10 órakor, templomában gyászistentiszteletet tart, amely után temetőjében felavatja a zalaegerszegi gettóból elhurcolt zalaegerszegi és zala megyei zsidóság emlékére állított emlékművet. A martíremlékü leleplezésére Budapestról külön autóbussz indul, amely még aznap visszaérkezik a fővárosba. Utiköltség oda-vissza kb. 120 forint. Jelenkezni június 20-ig lehet Feketenél, IX., Ráday-utca 27. Telefon: 386-769.

— **A sárbogárdi Izr. hitközség** és anyakönyvi kerülete elhurcolt és munkaszolgálatból vissza nem tért martírjai emlékművét június 29-én, fél 12 órakor avatja fel. Ezt megelőzőleg a sárbogárdi romtemplomban gyászistentiszteletet tartanak

— **A latali és környékbeli zsidóság** a deportálás évfordulója alkalmából elzarándokolt az 500 martír emlékére emelt emlékműhöz, ahol dr. Guttmann Márton rabbi és Fleischmann Elek győri hitközségi elnök mondottak ünnepi beszédet. Az ünnepség befejeztével a hitközség kulturtermében ülést tartottak, amelynek egyetlen tárgya a Hitelszövetkezet részjegyzésének a propagálása volt. A Hitelszövetkezet fontosságát és céljait Kahán József hitközségi elnök és Fleischmann Elek fejtették ki. Dr. Guttmann Márton rabbi, Rudas Dezső és Erdős Ervin győri kiküldöttek a részjegyzés részleteit ismertették. A közgyűlés ezután határozott, hogy teljesíti a Magyar Cionista Szövetség kérését a Hagana megsegítésére vonatkozólag. Az ülést Kahán József elnök zárószavaival ért véget.

ONEG SABBAT. A Nőse Hámizráchi folyó hó 26-án, szombaton délelőtt 12 órakor Laudon-u. 3. sz. alatti kulturtermében Oneg Sabbatot rendezte.

Közreműködők: Herczeg Avigdor. Előadó: Lévi Slomó: „A háromszáz éves lecke”.

— **Határozás.** Súlyos veszteség érte a zsidó kultúrát. Dr. Benzur Elemér, a kitűnő héber költő, hosszas szenvedés után, június 18-án elhunyt. Legutolsó munkája: Zsidó Népi Körök gyűjteményének héber és angol verses fordítása. Temetése június 20-án volt. A Zsidó Kulturális Bizottság és munkatársai nevében Fraknoi Károly búcsúztatta.

— **Az Óbudai Zsidó Ifjak Baráti Kör** Izrael államának megalakulása alkalmából nagyszerű estet rendezett június 16-án. A hitközség zsúfolásig megtöltött dísztermében Stern Endre, a Baráti Kör elnöke üdvözölte a megjelenteket. Az est kiemelkedő pontja dr. Herskovits Fábrián pesti rabbi nagyhatalú beszéde volt. Várnai Zseni írónő, a földalatti mozgalmak idején szerzett zsidóárgyu költeményeiből adott elő lelkes bevezető szavak kíséretében. Schnürmacher Zoltán főkantor egyházi és jiddis dalokat énekelt igen nagy sikerrel, majd Bartos Gyula, a Nemzeti Színház örökös tagja Dávid király egy aktuális szövegét adta elő nagy művészettel. A műsor további részében a Baráti Kör kulturgárdája szerepelt megérdemelt tetszés, kíséretében. Rosenfeld Zsigmond héber dalaival, Spielmann Ernő szavallatával, majd Gálosi György, Láng János és Steinitz Veronika mind gyermekszereplők emelkedő hatással az est lezárásáig. A különösen sikerült ünnepély Oberländer Tibor által bemutatott énekkar zsidó indulója és a Hatikva felemelő hangjaival ért véget. Az est alkalmával felajánlott adományok teljes összegét az ercsi szabadságharcosok és a Hagana javára fordították.

— **Eljegyzés.** Glück Valika, Szendrő és Zeisler Endre, Écs, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Krausz Lilit (Debrecen) eljegyezte Pápa József (Budapest-Vác).

— **Az I. F. A. felhívással** fordult az ország hitközségeihez és intézményehez és felhívta figyelmüket, hogy a felekezeti dolgozók jelenték be személyi adataikat és jelentkezzenek az Egyesület tagjai sorába. Ezután is nyomakodóan felkéri az Egyesületet a még nem jelentkezett hitközségek dolgozóit, hogy — a saját érdekében — tegyenek eleget a felhívásnak, mert csak a személyi és egyéb adatok feldolgozása után van az egyesület abban a helyzetben, hogy a legfontosabb teendőit gazdasági és szociális téren megállapíthassa.

— **Évzáró vizsga.** Az V. ker. Lipótvárosi Imaház Egyesületi Talmud Tóra oszmördökön tartotta 80 növendékének évzáró vizsgáját. A megjelentek örömmel állapították meg, hogy a Talmud Tóra ezen a téren is igen áldásos működést fejt ki. A tanulásban kitűnt diákokat a Talmud Tóra vezetősége értékes ajándékokkal jutalmazta meg. Dr. Berkovits József rabbi és dr. Roth Jenő körzeti intézőbizottsági elnök köszönték meg a gyermekeknek a Talmud Tórában való részvételét és a Talmud Tórában működő tanároknak lelkes és önzetlen munkáját. Elhatározták, hogy a jövőben munkájukat még intenzívebben folytatják, s hogy a Talmud Tóra iskola keretében a kerületi zsidó diákságot még nagyobb számban buzdítják a részvételre és vonják bele a tanulásba.

— **Az Egri Aut. Orth. Izr.** Anyahitközség június 20-án tartotta tisztújító közgyűlést. Elnök: Schwarcz István vaske-
reskedő, ellenőr: dr. Fischer Miklós orvos, pénztáros: Weisz Gyula paplanüzem tul., gondnok: Weiser Dezső órá és ékszerész, előjárók: Horovitz Sándor gazdálkodó, Eichler Adolf vaske-
reskedő és Katz Sándor textilke-
reskedő.

— **Jótekonycélu Kultur-
delután.** A Mirjam Nőgyűlet június 20-án, a Hagana javára jól sikerült kulturdelutánt rendezett. Glück Éva és Klein Mózses bevezető beszéde után közreműködtek: Palotai Erzsé, Abrahamsohn Tivadar és Nemes Zoltán, zongorán kísért: Fröhlichné. Háziasszonyok voltak: Arató Miklósné, Hamover Rezsőné, Havas Miksáné, Schenker Jánosné és Scherzer Sándorné.

— **Rákosszentmihályom,** József-u. 48. sz. alatt, június 29-én délelőtt 10 órakor, a Rákosszentmihályról elhurcolt deportáltak emlékére gyászistentiszteletet tartanak

**MEGEMZHATÓ, közgyűlési bejá-
rózó lakóház**

Munkácsi deportáltak megemlékezése. Június 8-án az elpusztult munkácsi deportáltak megemlékezése társasvacsorát volt a Stern vendéglőben. *Abrahamson* Manó főként a megrendítő gyászéneke után *Fabian* Ferenc, dr. *Spiegel* Simon, *Enemán* Sándor, dr. *Gerend* László, *Havas* Ferenc, a Vaskereskedők Egyesületének elnöke beszélt. Végül *Fisch* főként a nékel. A gondos rendezés Ausländer Ernő és *Harpuder* Mór érdeme.

Hungverseny-elhalasztás. *Paragó* Panni, *Lénárd* Béla, *Bondy* Endre előadó estjét, a Sas-utcai kultúrteremben beállított épületkár miatt a Bethlen-tér 2. alatti Szabadtéri színpadra kellett áttenni. Az előadó est új időpontja június 1. csütörtök, esti 8 óra. — A 24-re szóló jegyek érvényesek.

Adomány. *Szirtes* Béla, keverési előfizetők száz forintot küldött a szerkesztőségünkhez a Hagama céljaira. Az összeget rendelkezési helyőre juttattuk.

Az 1944-ben Győrön elhunyt és az ottani zsidó temetőben eltemetett Landauer Ervin munkaszolgálatos hozzátartozóinak felvilágosítással a győri bírói hivatóság szolgál.

A csongrádi izr. hitközség meghívására dr. Rónai Egon zsidó művészgyűjtése vidéki körutja során napokban Csongrádon szerepelt. Az előadás a hitközség tagjain kívül megjelentek a város és a pártok vezetősége is. Az együttes tagjai dr. Rónai Egon, *Vermes* József és *Kilián* Edit művészi eszközökkel tolmácsolják zsidó örök és zeneszerzők műveit.

A HAPOEL M. S. E. hírei

Labdarúgó csapatunk befejezte a bajnoki kényszerű. A tavaszi idényben csapatunk hatalmasan fejlődött. Bontolunk bizonyíték a 15 megzerelt pont. Labdarúgók már több meghívást kaptak vidékre és így a közeli városok Miskolcra és Debrecenbe látogatnak.

Megkezdődött Zebegényben a HAPOEL nyári sportoktatási-képző szeminárium. A tanfolyamon 40 résztvevő kitűnő szakemberek előadásait és gyakorlati oktatásait hallgatják.

A miskolci HAPOEL labdarúgó 5:2 (2:0) arányban győztek a helyi rendőrség egyesületét. Miskolci labdarúgók sikeres szerepléséről még sokan fogunk olvasni.

A VAC HIREI

A VAC közreműködésével szépen sikerült évadzáró tornameneteket rendezni az Abonyi-utcai gimnázium ifjúsági sportköré. — múlt szerdán. A nagyobb nyilvánosságát is megérdemelt szép szabaddaykorlatokat és egyéni bemutatókat — különösen a lovon és gyűrűhinta — gyakran alkalmazta taps. Feltűnt az udvar

Schulz Jenő cég

Órák-ékszerész (órajavítás)
VII., Wesselényi-u. 8., a régi házban

Gergely Miklós

Strand és vonat mezerész
LADÁSI

balsarkában a VAC által felszerelt vaskorcsolya gyűrűhinta és a szintén VAC által felállított kézilabda kapuk. Befejezésül az A és B csapatok közti, illetve kosárlabda bemutatást játszottak.

A mintaszerű rendezés Dückstein és Perényi Andorok szabályszerűsége dicséretre.

A VAC máj 20-án vasárnap Tatabányán szerepelt, egyéni számokkal és vízpoló csapatokkal.

Pesti külvárosban, önálló iparral rendelkező,

29 éves, csinos, intelligens leányom részére férjet keresek. Kelenföld, budori, esetleg békás van. — 28 éves, magas, barna hajú részére, szintén önálló, korszerű iparral rendelkező feleséget keresek. „Horomány nem fontos” jelűre a kiadóra.

Orthodox, nagyon csinos, kulturált,

jó állásban lévő, lakással rendelkező musz özvegy férjhezmenne. Gyermekének édesapát, magának két lányt keres. „Meleg otthon 40” jelűre.

Szép, intelligens, finomlelkű barátnóm férjhezmenne.

40—50 közötti, minden információt kibíró urak levelét „Csatlád fészek” jelűre kéri.

LONDONI orvos, magyar származású, levelezne teljesen érlelt főiskolai hallgatóval házasság céljából. Levéleket DEUTSCH BRUNO címre, VI., Király-utca 82., I. emelet 2.

Társaságbeli legbizakrtebb házasságközvetítő. Doktorné

Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

MINDEN információt kibíró ötvenes, volt gyáros, jelenleg kereskedő vagyok

társulnék

komoly lakással, üzletbe, áruházba, vállalkozásba. „Szimpátia esetén házasság felkeltés” jelűre a kiadóra.

AMERIKÁBA juttatnám azt az 55—60 éves gazdaszakképztségű férfit,

aki házias, szorgalmas musz özvegyt feleségül venne. „Nyugodt élet 1758” jelűre a kiadóra.

Benősülőék bármilyen üzletbe, 60 éves vagyok. Főiskolai lakásom, jövedelmű állásom van. „Üzlet 1750” jelűre a kiadóra.

BENŐSÜLTET 55—60 éves, izr. órák-ékszerész. Önálló iparral, berendezett műhelyvel, 2 szobás komfortos lakással rendelkező, egészséges musz özvegyhez. „Nyugodt élet 1743” jelűre a kiadóra.

FALUN, ingatlanokkal, jóforgalmu üzlettel rendelkező 53 éves kereskedő, jólleltű, szorány, szorgalmas feleséget keres. Esetleg benősülne. Választ „Echódved asszony” jelűre a kiadóra.

Keresem azon kimonodottan csinos, fiatal asszony

kislának édesapát, magának pedig szerető életét keres. „Édesapát keresek” jelűre a kiadóra.

ZSIDÓ URIKOROK logmagbízható házasságközvetítője
GOLDNÉ
VII., Alsóerdősor 8. sz. 2.
Telefon: 221-349.

Férjhezadnám özvegyen maradt csinos testvéremet.

43 éves, szépen berendezett lakása és huszeder forint készpénze van. Jószívetű, egészséges, fiatal bíró uriemberhez 60 évesig. „Meleg otthon 1754” jelűre a kiadóra.

Unokahugomnak, 26 éves, csinos, benősülési lehetőséggel,

intelligens férjet keresek, 30—35 éves korig. „Jóleltű” jelűre a kiadóra.

Főtisztviselő

csinos, 34 éves, magasanövésű, berendezett lakással férjhezmenne. Jelűre: „40—50 között” kiadóra.

Férjhez mennék

50-60 év közötti, jómegjelenésű, intelligens férfilhez, lakással, iparral, szorgalmat van, kíváncsi folytatok. Vidékiek előnyben. „Csinos 1758” jelűre a kiadóra.

MEGNŐSÜLTNE 40 éves, nőtlen, vidéki iparos, saját házzal, keres 30—35 év közötti csinos, házias leányt vagy musz özvegyt, némi hozománnyal. „Dunántúl” jelűre a kiadóra.

MIHAMARABB nőstény akarok. A peszt izr. nagy hűk. kővágóhídi főmezője vagyok. Főiskolai lakással és teljes berendezéssel rendelkezem. Konverzáló gondolkodású vagyok 35 éves korig életfűszel vennék. Némi készpénzhozomány megkívántatik. Ajánlatok „Mától toj” jelűre a kiadóra.

BENŐSÜLTET 55—60 éves, izr. órák-ékszerész. Önálló iparral, berendezett műhelyvel, 2 szobás komfortos lakással rendelkező, egészséges musz özvegyhez. „Nyugodt élet 1743” jelűre a kiadóra.

FALUN, ingatlanokkal, jóforgalmu üzlettel rendelkező 53 éves kereskedő, jólleltű, szorány, szorgalmas feleséget keres. Esetleg benősülne. Választ „Echódved asszony” jelűre a kiadóra.

Keresem azon kimonodottan csinos,

fiatal asszonyt, 30—35 éves, gyermektelen hűlye ismerettségű házasság céljából, ki szabadságban, a varráshoz járatos és berendezett lakása van. „Zenekedvelő” jelűre a kiadóra.

Megértő élettársat keres

biztos agazszielművel rendelkező bádogos, 43 éves, özvegy. Gyermek nem akadály. „Egyedül maradtam 1740” jelűre.

A zsinagóga naptára

Június 24, csütörtök: Szíván 17, péntek: 18, szombat: 19, vasárnap: 20, hétfő: 21, kedd: 22, szerda: 23, csütörtök: 24.
Szombat, június 26-án helyszidr: Bőhálauszchó, háftóra: Zechárja II, 14—IV, 7.

Imaidók:

Ima- házak	Pén- tek	Szombat				Hétkö- nap	
		este	reggel	u.	u.	este	reggel
Dohány	8	7 15	10	9	9 40	7	8
Rumbach	1/9	7 10	7 49	9 40	7 49	7	8
Bethlen	8	7 10	9	9 40	7	8	
Csáky	8	7 10	8	9 40	7	8	
Dózsa	8	7 10	8	9 40	7 8		
Nagyfuv.	8	8 10	8	9 40	7	8	
Páva	8	9	8	9 40	7	8	
Zugló	8	7 10	9	9 40	7	8	
Piutáryah.	8	7 10	9	9 40	7	8	
Leányárv.	8	7 10	9	9 40	7	8	
Aggokh.	8	7 10	9	9 40	7	8	

Péntek esti gyergyagyujtás:
8 óra 30 perckor.

Budai istentiszteletek. Június 25, pénteken este 7 órakor; június 26, szombaton délelőtti fél 11 órakor. Hétköznapi reggel egyneked 8 órakor (Tóra-olvasó napokon 7 órakor); este 8 órakor. Hétköznapi este: XI., Váli-ut 6 sz. alatt egyneked 8 órakor. A II., Torockó-u. 6/b sz. alatti imaházban szombaton reggel fél 9 órakor. — **Istentiszteletek helye:** II., Kunfi Zsigmond-utca 49; XI., Boesky-ut 37; Torockó-u. 6/b (csak péntek este és szombat); II., Fő-u. 12 sz. alatt (csak péntek este).

Óbudai istentiszteletek kezdete a Lajos-utcai templomban: péntek este 1/28 óra, szombaton délelőtti 9 órakor.

ZSIDÓ MUZEUM NYITVA:

Csütörtök 16—19, szombat 11—13, vasárnap 10—13 óráig.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Sip-utca 12. — Telefon: 423-930.
Kiadóhivatalon:

A MAGYARORSZAGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRÓDÁJA

Felölös szerkesztő és felölös kiadó:

ROÓZ REZSÓ

Beküldött kéziratokat nem örlzünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk

Előfizetési díjak: egy hónapra 5 Ft, negyedévre 15 Ft, félre 30 Ft, egész évre 60 Ft. Külföldre: 1 hónapra 7 Ft.

Postatakarékpénztári csekk-számla: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomdai műntézet Rt. körforogópein, Budapest, VII., Aradi-utca 8. Felölös vezet: Ferenc.